

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^e JAARGANG

WOENSDAG 9 MEI 1934

No. 958

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Flate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; L. H. Mansholt; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis, Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonneementen volgens tarief. Administratie van abonneementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postcheque- en giro-rekening No 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.

INHOUD.

	Blz.
DE REGERING EN HET LOONVRAAGSTUK door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.....	426
De strijd op de internationale tinmarkt door H. Heymann	427
Autosuelbanen door Ir. J. M. I. Reitsma.....	429
Ordering van de steenkolenmarkt in Nederland door Dr. A. de Graaff	431
De Indische middelen over Januari 1934.....	433
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Devaluatie in Tsjecho-Slowakije en haar gevolgen, inzonderheid op handelspolitiek gebied.....	434
AANTEEKENINGEN:	
Het vraagstuk van de werkloosheidsuitkeeringen ..	436
De stabilisatie van het Pond Sterling	437
Koffie-statistiek over April 1934.....	438
Het suikerverbruik in Europa.....	439
Koffievernietiging in Brazilië.....	439
INGEZONDEN STUKKEN:	
Rubber-restrictie met naschrift door J. F. Haccoü ..	439
De rechterlijke beslissing inzake de goudclausule van de „Bataafsche” door F. Hausdorff.....	440
MAANDCIJFERS:	
Overzicht van de Indische middelen	440
STATISTIEKEN.....	441—444
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

8 MEI 1934.

Eerder dan verwacht werd, heeft zich de toestand op de geldmarkt gewijzigd. Er kwam al spoedig na de maandswisseling tamelijk veel aanbod van geld los, waardoor de notering voor prima Hollandsche bankaccepten snel terug liep: van 2½ pCt. op 17/16 pCt. Jaarschatkistpapier noteerde 1¼ à 1½ pCt., het Fransche bankabele schatkistpapier 2½ à 2½ pCt. Ook call was zeer aangeboden; nadat de eerste dagen 1¼ à 2 pCt. was betaald, werd gisteren op 1 pCt. tevergeefs gelaten. Prolongatie noteerde 1½ pCt.

* * *

In den toestand van de wisselmarkt kwam deze week geen verandering. De koersen fluctueerden nauwelijks. Ponden bewogen zich tusschen de 7.52 en 7.54, slot 7.52½. Dollars bewogen zich rond de 1.47, slot 1.47½ met eenige vraag. De \$/£ koers kwam van 5.13 op 5.11¼. Marken 58.10—58.13. Registermarken, die aanvankelijk aangeboden werden, konden zich gisteren weder eenigszins herstellen. Fransche Francs ongeveer 9.74½, terwijl Belga's meer aangeboden lagen: 34.50—34.46.

Termijn-Dollars bleven onveranderd, doch de marge voor Ponden op latere levering liep wat terug; slot ¼ en 1¼ c. boven contant.

Op de goudmarkt was het stil; de goudprijzen liepen nog verder terug. Baren, levering Amsterdam, waren op den bankprijs aangeboden, terwijl baren, levering Londen, zelfs nog onder dien prijs werden gelaten. De prijs voor Marken bankpapier veranderde niet veel: 56.85.

DE REGEERING EN HET LOON- VRAAGSTUK.

De behandeling van het crediet van f 60 miljoen voor werkverruiming in de Tweede Kamer geeft ons aanleiding tot een korte nabetrachting.

Over de gevallen beslissing kunnen wij ons slechts verheugen. De uitvoering van openbare werken en het stimuleeren van de uitvoering van particuliere werken in het belang van de werkverruiming in tijden van depressie werd door ons in deze kolommen reeds zoo dikwijls aangeprezen, dat wij slechts in herhalingen zouden vervallen, wanneer wij zouden uiteenzetten, dat en waarom het door de Regeering in dezen genomen initiatief onze volle sympathie heeft. Wij hopen, dat allen, die bij het werkplan der Regeering betrokken zullen zijn, de groote economische en moreele betekenis zullen beseffen van het nationale werk, dat hier tot uitvoering moet worden gebracht.

Eenige twijfel komt echter bij ons op, wanneer wij kennismaken van de verwachtingen, welke de Regeering van dit plan koestert met betrekking tot het vraagstuk der loonsverlaging hier te lande.

Van den aanvang af heeft de Regeering zich volkomen terecht op het standpunt gesteld, dat de met behulp van het f 60 miljoen crediet uit te voeren werken slechts tot stand zouden mogen komen, indien daarbij een rationeel loonpeil zou worden in acht genomen. Daaronder is, zooals de Regeering zeer duidelijk te kennen heeft gegeven, te verstaan een loon, dat gebaseerd is op economische mogelijkheden. Het baseeren van het loon op de „behoefte” der arbeiders wordt door de Regeering verworpen. Dit betekent geenszins een ruwen aanval op het loonpeil. Het ligt de Regeering verre het loon te drukken beneden het economisch mogelijke; zulk een houding heeft Minister Colijn terecht als „sadisme” betiteld. Maar anderzijds staat de Regeering zeer sterk, wanneer zij bij de uitvoering der ter hand te nemen werken aanstuurt op verlaging van het loon in al die gevallen, waarin dit de economische ontwikkeling van ons land belemmert en mitsdien den omvang der werkloosheid ongunstig beïnvloedt, te meer, waar de uitvoering dezer werken een vergroting van den schuldenlast van den Staat beteekent, tegenover welke verzwaring van lasten een offer van de zijde der arbeiders, om wier belang het geheel begonnen is, gemotiveerd is.

Wij veroorloven ons in dit verband de volgende citaten uit de belangwekkende rede, door Minister Colijn op 27 April jl. ter verdediging van het ontwerp in de Tweede Kamer gehouden:

„In het algemeen is het de bedoeling die werken te doen uitvoeren, die bij kunnen dragen tot verhooging van de economische weerbaarheid, weerkracht van het land.

„Ik heb bij de installatie van de Commissie voor het Werkfonds enkele richtlijnen daaromtrent gegeven. Ik heb er op gewezen, dat er in de eerste plaats tegen gewaakt moest worden, dat men werken zou ter hand nemen, die anders toch reeds nu zouden worden uitgevoerd; en in de tweede plaats, dat er decentralisatie behoorde te zijn in dien zin, dat de werken zooveel mogelijk over de verschillende deelen van het land verspreid zouden moeten zijn, daarbij echter rekening houdend met de plaatsen, waar het grootste aantal werklozen bijeen woont.

„Verder moet natuurlijk gelet worden op het bedrag van de uit de werken, direct zoowel als zijdelings, voortvloeiende loonbedragen en eindelijk moet ook een deel van het geld worden gereserveerd om jeugdige werklozen aan arbeid te helpen.

„Daarnaast werd dan nog een punt genoemd, waarover in dit debat het uitvoerigst gesproken is. Namelijk, dat deze werken ook gebruikt behooren te worden om het loonpeil te beïnvloeden. Nu moet ik van te voren de voorstelling afwijzen, die hier dezen middag is gehoord, alsof de Regeering nu het voornemen heeft om allerwege een ruwen aanval op de loonen te ondernemen. Wie dat zegt, maakt zich aan een misleidende voorstelling schuldig. Wat de Regeering beoogt, is niets anders dan wat

door den heer Van den Tempel juist geformuleerd is geworden in zijn rede, toen hij zeide: de Regeering behoort de loonen niet te verlagen beneden het economisch mogelijke.

„Dat is nu precies het standpunt, dat de Regeering ook inneemt. Beneden het economisch mogelijke de loonen te willen verlagen, dat is sadisme; daaraan staat de Regeering niet schuldig en daaraan wil zij niet schuldig staan. Maar aan den anderen kant meent de Regeering, dat de geheele economische toestand in ons land medebrengt, dat verlangd mag worden, dat de loonen in het algemeen verlaagd worden tot het economisch mogelijke. Men kan nu wel, gelijk de heer Van Houten deed, een onderscheid maken tusschen een ethisch minimum en het economisch mogelijke, maar ik erken zulk een onderscheid niet. Want wanneer men boven de grens van het economisch mogelijke gaat, treedt onvermijdelijk de toestand in, dat tenslotte het heele Nederlandsche volk werkloos worden zou, en dan heb ik aan een ethisch minimum voor het loonpeil, als ik de menschen toch niet aan den arbeid zetten kan, niets!

„Wanneer men een theorie opzet over de ethische verdeling van een koek, en de koek is er niet, heb ik ook aan die ethische verdeling niets.

„Er moet arbeidsmogelijkheid zijn. Die arbeidsmogelijkheid is er alleen, wanneer ook het loonpeil economisch ingesteld is. Wanneer men dit nu verkiest te noemen liberale economie, waarvan dit Kabinet en in het bijzonder de Minister-President aanhangers zouden zijn, dan zeg ik: indien het liberalisme verstandige dingen gezegd heeft, waarom zou ik dan die verstandige dingen niet mogen herhalen?

„Men kan wel kwaad van het liberalisme zeggen, en het ligt natuurlijk niet op den weg van den tegenwoordigen Voorzitter van den Ministerraad om daarover te debatteeren, maar men zal toch nooit kunnen ontkennen, dat inderdaad in de 19de eeuw in liberale kringen mannen zijn opgestaan, die heel vaak verstandige economische dingen hebben verkondigd.....

Als men nu vraagt, gelijk de heer Kupers een oogenblik te voren deed, waarom de Regeering er nu harerzijds op staat, dat die werken tegen een verlaagd loonpeil moeten worden uitgevoerd en hij terugwijst het argument, dat de Regeering heeft aangevoerd: omdat de Regeering harerzijds een verzwaring van den kapitaaldienst op zich neemt, dan maak ik er dien geachten afgevaardigde opmerkzaam op, dat die verzwaring van den kapitaaldienst opgenomen wordt op een tijdstip, dat deze zeer moeilijk te dragen is, terwijl hij, bij een geheel normalen gang van zaken, nog niet nu zou worden gedragen doch eerst na eenige jaren. En dat vooruitgrijpen in den budgetairen toestand onder deze buitengewoon moeilijke omstandigheden, terwijl de last er van door het geheele Nederlandsche volk moet worden gedragen, geeft het moreele recht, om ook aan de arbeiders te vragen, dat daarmede rekening gehouden worde.

Is het zonder meer duidelijk, dat bij de uit te voeren werken de hoogte van het loon geheel van de Regeering zal afhangen, aangezien anders geen cent beschikbaar zal worden gesteld, anders is de situatie met betrekking tot het loon, dat buiten de uit te voeren werken zal gelden. Minister Colijn hoopt, dat de druk op het loon, welke van de Regeering zal kunnen uitgaan, ook zal leiden tot de verlaging van andere loonen, voor zoover die nog te hoog zijn.

De Minister liet zich daaromtrent letterlijk als volgt uit:

„De Regeering hoopt, dat de onderhandelingen, die namens haar met de vakverenigingen zullen worden gevoerd door het bestuur van het Werkfonds, zullen leiden tot de aanvaarding van een redelijk loonpeil, d.w.z. een loonpeil, dat bestaanbaar is bij de huidige economische omstandigheden. En waarom zou ik het verheelen? Ik heb niets te verbergen: ik verwacht, dat daarvan ook invloed zal uitgaan op andere loonen, voor zoover die geacht moeten worden nog te hoog te zijn.”

Wij helpen het den Minister hopen, maar het is juist met betrekking tot dit punt, dat ons eenige twijfel bevangt; wij vreezen, dat de Regeering zich hier aan een zekere illusie overgeeft. Immers, de uitvoering van groote werken, waarbij 30.000 tot 50.000 menschen werk kunnen vinden, heeft op zichzelf volstrekt geen loondrukkenden invloed elders. Veeleer

is het tegendeel het geval. De vraag naar arbeidskracht toch neemt hierdoor toe, evenals die naar grond- en hulpstoffen, terwijl het loon, dat hooger zal zijn dan de tevoren uitgekeerde steunbedragen, de consumptieve kracht der arbeiders doet stijgen en dus ook weder vermeerderde vraag naar goederen en diensten schept. Dat alles zal zeker niet de strekking hebben om buiten het door de Regeering beheerschte gebied tot eene verlaging der loonen te voeren. Zoo wijst de Minister b.v. op de z.i. te hooge loonen in de broodvoorziening; waarom zullen deze loonen dalen, wanneer elders de vraag naar arbeidskracht zal zijn toegenomen? Inzonderheid in de beschutte bedrijven zou het nog wel eens zeer geruimen tijd kunnen duren, voordat zich een voldoende loonaanpassing heeft voltrokken.

Nu is de Regeering echter volstrekt afkeerig van rechtstreeksch Overheidsingrijpen in de loonvorming in het particuliere bedrijfsleven. Wij halen uit het betoog van Minister Colijn over de verlaging van het kostenpeil hier te lande het volgende aan:

„Nu is het standpunt van de Regeering, dat alle kosten onlaag behooren te gaan, niet alleen de loonen, maar ook de vaste kosten.

„Daarover is, geloof ik, iedereen in de Kamer het eens, maar waarover men het niet eens is, is de vraag, of dit moet geschieden door directen dwang van de zijde der Overheid. Die vraag beantwoordt de Regeering ontkennend; naar beide zijden.

„De Regeering meent niet het recht te hebben, te decreteren: de loonen in het vrije bedrijf mogen niet hooger dan zoo en zoo zijn, moeten onlaag tot dat en dat peil, maar zij meent, dat zij dat recht ook niet heeft bij de vaste lasten. Voor zoover tusschen die twee eenig onderscheid door de Regeering is gemaakt, heeft zij niet gezondigd naar den kant der arbeiders, maar heeft zij tegen haar eigen beginsel gezondigd naar den kant van de vaste lasten. Indirect heeft zij de verlaging der vaste lasten bevorderd door de conversie van leeningen, maar dat was vrijwillig en werkt bovendien niet onmiddellijk. Maar ook direct: men is toch nog niet vergeten de Crisispachtwet; toen is wel degelijk van Overheidswege op directe wijze ingegrepen bij de vaste lasten. En vanmiddag nog is in deze Kamer een ontwerp aangenomen, dat zich in dezelfde lijn beweegt: het brengen van loopende obligatieleeningen onder trustverband. Ik mag nu ook wel zeggen, dat nog een ander wetsontwerp het Departement verlaten heeft, betrekking hebbende op het sluiten van gedwongen akkoord buiten faillissement. En dan is er nog altijd in behandeling de zeer moeilijke materie van het executierecht ter zake van hypotheeken. Indien men dus al der Regeering een verwijt zou willen maken, dat zij de balans tusschen loon en vaste lasten niet heelemaal zuiver gehouden had, dan zou er veel meer aanleiding zijn om haar te verwijten, dat zij naar den kant van de vaste lasten met dwang opgetreden was dan dat zij dat gedaan zou hebben naar den kant van de loonen; want dáár is de Regeering nimmer met dwang opgetreden.

„Vooraf bij het laatste punt, dat ik noemde, bij de vraag van de stuiting van executiën in zake hypotheeken, mag men niet uit het oog verliezen, dat men hier te doen heeft met een buitengewoon teer plantje. Want wanneer men thans ruwweg in het hypotheekwezen gaat ingrijpen, dan vrage men zich eens af wat de gevolgen daarvan zullen zijn voor het verkrijgen van hypotheeken in de toekomst. Het crediet is buitengewoon gevoelig en met de vernietiging van het vertrouwen, waarop het credietwezen gebaseerd is, bewijst men aan het bedrijfsleven en aan het maatschappelijk leven nimmer een dienst.

„Wat nu bovendien de vraag betreft, in hoeverre de theoretische lasten metterdaad ook lasten zijn in de praktijk, beschik ik niet over cijfers, over statistieken, die het geheele land bestrijken, maar weet ik toch wel persoonlijk van heel veel gevallen, waarin de hypotheekhouder evenmin de volle rente van zijn hypotheek vordert en krijgt als het geval is met de oude pachten, die vóór 1932 gesloten zijn. Ook hier keert tenslotte de wal het schip.

„Het aantal executies blijft gering en de verschillende hypotheekhouders zullen zich evengoed als aandeelhouders en obligatiehouders en eigenaren van huizen wel gaan realiseeren, dat het oude bezit niet voor de volle 100 pCt. meer aanwezig is en dus ook niet kan worden behouden. Ik wijs het ook nu weer telkens gelegde verband tusschen de houding van de Regeering ten aanzien van

de loonen en ten opzichte van de vaste lasten als onjuist van de hand. De Regeering dwingt niet tot loonsverlaging en zij doet dat in het algemeen ook niet bij de vaste lasten, hoewel zij daar iets verder gaat dan bij de loonen.”

Dit standpunt komt ons niet zonder gevaar voor. De Regeering toch wil zooveel mogelijk vasthouden aan het beginsel van „laissez faire”, doch onder omstandigheden, welke zulks niet mogelijk maken. Wij leven nu eenmaal in een tijd van weergalooze deflatie, welke een enorme en, naar wij vermoeden, zelfs vrijwel onmogelijke aanpassing vordert. Ook indien alsnog tot het loslaten van den gouden standaard zou worden overgegaan, hetgeen deze Regeering tot dusverre heeft geweigerd, dan nog eischt de huidige depressie inzonderheid met betrekking tot het werkloozenvraagstuk een krachtig ingrijpen in de economische ontwikkeling, wil men de gevolgen van de slechte conjunctuur met de noodige snelheid bestrijden. Een combinatie van rationeele muntcorrectie en rechtstreekschen druk op het kostenpeil komt ons voor den gebiedenden eisch van dezen tijd te zijn. Wanneer men echter het eerste deel van dit programma verwerpt, dan stelt zich met zooveel te meer aandrang de tweede eisch. En het schijnt in dezen een gevaarlijk optimisme te vertrouwen op het inzicht en den goeden wil der betrokken partijen in het bedrijfsleven; dit inzicht en deze goede wil komen vermoedelijk in vele gevallen wel, maar zij zijn bijna steeds te laat, met het gevolg, dat de depressie er weder zooveel te erger door wordt.

Zoo zou het dan ook een verkeerde opvatting zijn te meenen, dat alleen reeds door het streven der Regeering naar lage loonen bij de uit te voeren werken, het loonvraagstuk nader tot zijn oplossing zou zijn gebracht. Hoeveel waardeering wij ook ten aanzien van het plan der Regeering hebben, de verwachtingen, welke zij thans heeft gewekt, schijnen ons voorloopig nog niet gemotiveerd, althans niet door datgene, wat de Regeering bij de behandeling van het werkverruimingsplan naar voren heeft gebracht. Het komt ons dan ook voor, dat naast den rechtstreekschen strijd tegen de werkloosheid, waarvan dit plan een belangrijk onderdeel vormt, nog andere en in hun toepassing veel moeilijker maatregelen van de zijde der Regeering genomen zullen moeten worden met het doel om het loonpeil hier te lande te drukken tot een hoogte, waarbij weer voor ieder empuoi is en ons land zijn productieve krachten weer zal kunnen aanwenden in plaats van deze door lediggang te zien verloren gaan.

G. M. V. S.

DE STRIJD OP DE INTERNATIONALE TINMARKT.

De hulp der natuur.

De buitengewoon gunstige ontwikkeling van de statistische positie op de tinmarkt vormt de voornaamste verklaring van de groote prijsstijging van tin sedert het vorige jaar. Wanneer men echter in aanmerking neemt, dat de algemeene toestand in de wereldhuishouding nog steeds zeer ongunstig is en dat de prijzen van andere niet-ijzerhoudende metalen in dezelfde periode, waarin de tinprijs zonder grotere onderbrekingen steeg, weinig verandering ondergingen, dan moet de groote omvang van de prijsstijging van tin in den laatsten en allerlaatsten tijd toch nog aan diepere dan de genoemde statistische redenen zijn toe te schrijven.

Indien men deze oorzaken nagaat, dan zal men in de eerste plaats constateeren, dat tin, van markttechnisch standpunt uit beschouwd, zooals nauwelijks eenig ander handelsartikel in de wereld door de natuur wordt beschermd. Ongeveer de helft van het tinverbruik komt voor rekening van de blikproductie, terwijl blik wederom — omdat tin giftvrij is — het belangrijkste materiaal voor het conserveeren en verpakken van levensmiddelen is. De betekenis van

het conserveeren van levensmiddelen is om zeer voor de hand liggende redenen in deze crisis niet gedaald, doch relatief zelfs nog sterk gestegen. Tin had daardoor gedurende de laatste jaren een veel gunstiger markt dan eenig ander metaal (indien men geen rekening houdt met de bijzondere positie van goud), ja zelfs als nauwelijks eenige andere grondstof voor de industrie.

Niet alleen wat het verbruik betreft, doch ook ten aanzien van de productie wordt tin door de natuur in bijzondere mate beschermd. Het absolute cijfer van de productie van tin is in verhouding tot die van de overige niet-ijzerhoudende metalen zeer klein. De hoogst bereikte tinproductie (191.000 ton in 1929) is gering vergeleken met een koperproductie van 1.946.000 ton, een zinkproductie van 1.703.000 ton en een loodproductie van 1.671.000 ton in hetzelfde jaar. Hierbij komt, dat ongeveer 90 pCt. van de wereldtinproductie slechts uit vijf staten kwam (Malakka, Ned.-Indië, Siam, Nigeria en Bolivia), welke (het grootste deel van de productie van Malakka en Nigeria is Engelsch) zelfs per saldo slechts tot 4 regeeringen behooren.

De kunst van marktbeheersching.

Door de natuurlijke structuur van de tinindustrie is dit metaal bijzonder geschikt voor een kunstmatige marktmanipulatie. De geschiedenis van het tin gedurende de laatste drie jaren leert dan ook, dat de internationale tinproducenten het zeer goed hebben verstaan, om van deze kwaliteit van hun metaal te profiteren.

De in verhouding tot de overige metalen kleine tinproductie maakt het mogelijk, dat zonder al te veel moeilijkheden voor de ontwikkeling van de markt belangrijke hoeveelheden tin uit de markt kunnen worden genomen en opgeslagen. Inderdaad heeft de voorraadvorming van tin, de tinpooling, in de laatste jaren (sedert den herfst van 1931) een zeer groote rol gespeeld. In 1933 stegen de door twee verschillende tinpools opgeslagen hoeveelheden tot ongeveer 27.000 long tons, d.w.z. bijna 30 pCt. van de geheele wereldtinproductie in 1933. Thans zijn deze hoeveelheden bijna geheel verkocht, maar het uit de markt nemen daarvan heeft toch op het tijdstip, dat het aanbod grooter was dan de vraag er toe medegewerkt den tinprijs gunstig te beïnvloeden.

De geschetste zeer geconcentreerde productie heeft anderzijds een zeer nauwe aansluiting van de producenten mogelijk gemaakt. Inderdaad is de sedert 1 Maart 1931 van kracht zijnde tinrestrictie de sterkste restrictie-overeenkomst, welke de wereldgeschiedenis kent. De regeeringen van de belangrijkste tingebeden hebben de restrictie bevorderd. Door dezen steun is verbreking van de restrictie-overeenkomsten, zocals zulks bij alle tot dusverre doorgevoerde restrictiepogingen voor de overige wereldhandelsartikelen aan de orde van den dag was, onmogelijk. Het Internationale Tincomité heeft bij dezen stand van zaken de tinproductie in zijn macht; op het oogenblik is de positie van de tinmarkt zeker en vast.

Verdere vooruitzichten.

Hetgeen voor het oogenblik en de eerstkomende weken en maanden geldt, behoeft echter niet voor de verdere toekomst te gelden. Er zijn dan ook inderdaad aan den horizon eenige bewegingen te constateren, welke thans nog niet van grootere beteekenis zijn, doch op den duur op den toestand op de tinmarkt van invloed kunnen zijn.

Wij denken hierbij minder aan het feit, dat reeds bij den huidige tinprijs de Deutsche automobielenindustrie met succes er naar streeft het tingebede van bepaalde onderdeelen (bearing metals) door lood te vervangen. Wij denken ook niet aan het feit, dat heden ten dage ten deele reeds met succes glas en aluminium in plaats van blik in eenige on-

derdeelen van de conservenindustrie worden gebezigd. Al deze en verdere pogingen tot vervanging van tin zijn er altijd geweest en zijn voor een deel meer afhankelijk van technische dan van economische factoren. De bewegingen, welke voor de verdere toekomst belangrijk kunnen worden, zijn veeleer de ontwikkeling van eenige nieuwe tingebeden en verschuivingen, welke zich tusschen de tot dusverre leidende tingebeden beginnen te voltrekken.

De nieuwe tingebeden, welke voor de toekomst zonder twijfel van beteekenis kunnen worden, zijn de Belgische Congo en China. In den Belgischen Congo waren reeds vóór den oorlog eenige kleine tinmijnen bekend. Na den oorlog werden er nog meerdere en rijkere afzettingen ontdekt. Thans bezit Belgisch Congo een ertsbasis, welke aan dit gebied een toekomst verzekert. Daarbij dient te worden geconstateerd, dat de exploratie van de tinvondsten in het gebied van den Belgischen Congo eerst in den laatsten tijd krachtig werd ter hand genomen. Het verkeert dan ook nog in een beginstadium.

Het gevaar, dat het Congotin in de toekomst kan opleveren, blijkt het meest uit de sterke pogingen van het Internationale Tincomité sedert het laatste jaar om de Belgen voor een toetreding tot de restrictie te winnen. Onlangs werd het toetreden van de Belgen tot het tinschema gemeld. Dit feit verandert echter niets aan de verleden jaar begonnen onbelemmerde uitbreiding van de Congomijnen.

De quota, waarop de Congo zich bereid heeft verklaard tot het Internationale Tincomité toe te treden, zijn zoo hoog, dat zij niet als restrictiequota kunnen worden beschouwd. Indien zij later echter toch de onbelemmerde uitbreiding van de Congomijnen, welke door het Belgische Ministerie van Koloniën sterk wordt aangemoedigd, zouden schaden, zoo bezitten de Belgen uit den tijd van het laatste internationale koperkartel de noodige ervaring, hun belangen te behartigen.

Het is in elk geval buitengewoon belangwekkend, dat de onderhandelingen van de Belgische tinmijnen met het Tincomité door denzelfden heer Gutt werden gevoerd, die het enige jaren geleden buitengewoon handig heeft klaargespeeld, om aan de Belgische Union Minière du Haut Katanga de sleutelpositie in het internationale koperkartel en de grootste productiequota van alle internationale koperproducenten te verzekeren, hoewel de capaciteit van de Belgische Congo-kopermaatschappij (welke ook tot de tinproducenten van het Congogebied behoort) door die van verschillende Amerikaansche koperconcerns werd overtroffen.

Ondanks dit gunstige vooruitzicht voor de Belgen t.a.v. de toekomst, wil het ons voorkomen, dat China te lang leste van nog grootere beteekenis voor de wereldtinproductie kan worden dan België. Dat China over zeer rijke tinmijnen beschikt, is reeds lang bekend. Wanneer China niettemin in het verleden geen groter invloed op de tinmarkt kon verkrijgen, dan moet dit in de eerste plaats aan de buitengewoon slechte verkeerstoestanden van het land, evenals aan de slechte technische ontwikkeling van de Chineesche tinindustrie worden geweten. Reeds door de militaire noodzakelijkheden in den oorlog met Japan werden eenige wegen in China ietwat verbeterd, zonder echter reeds aan de noodige eischen te voldoen. Het beraamde vierjarenplan zal echter zeer waarschijnlijk het Chineesche verkeerswezen aanzienlijk verbeteren. Ook de technische gebreken van thans en uit het verleden kunnen niets tegen de toekomst van het China-tin bewijzen, al gelooven wij niet, dat er in de naaste toekomst een groot gevaar uit China dreigt.

Niet minder belangrijk dan deze toekomstverwachtingen zijn de verschuivingen, welke zich tusschen de tot dusverre leidende tingebeden beginnen te voltrekken. Tot dusverre waren de Straits-Settlements

de leidende tinsmelters van de wereld. Het aandeel van de Straits in de wereldtinsmelterijen beweegt zich zelfs na de geringe verliezen in de laatste jaren nog rondom 50 pCt. en is daarmee veel grooter dan de tinmijnbouw in het gebied. Het tin, dat als Straitstijn (d.w.z. in de Straits gesmolten tin) op de markt komt, bevat inderdaad slechts ten deele erts uit Malakka. Een zeer aanzienlijk gedeelte van de tot Straitstijn gesmolten ertsen wordt ingevoerd.

In vroegere jaren was Ned.-Indië de belangrijkste tinimporteur van de Straits. De geheele Billiton- en Sinkepproductie en een deel van de Banka-ertsen werden in de Straits tot Straitstijn versmolten. Sedert een jaar is Ned.-Indië echter praktisch bijna geen ertsleverancier meer van de Straits. Het tracht in de toekomst, zooals nog nader zal worden uiteengezet, zijn erts geheel zelf te smelten.

Belangrijker echter nog dan de verliezen van de Nederlandsche ertsen voor de Straits is het feit, dat in den jongsten tijd het Straitstijn niet meer zoo gewild is. Straitstijn was als gevolg van de groote ervaring van de Straitssmelterijen in het verleden kwalitatief ongetwijfeld beter dan de overige tinsoorten. Tusschen de overige tinprijzen en den prijs van Straitstijn bestond derhalve een zekere prijsmarge ten gunste van het laatste, welke zich tot dusver heeft kunnen doorzetten.

De kwestie van de premies op tin is een ingewikkelde, die hoofdzakelijk verband houdt met de vasthoudendheid van den consument, die niet gaarne tot hem onbekende soorten overgaat. Dit vooroordeel is echter aan het verdwijnen, zulks ten voordeele van het Banka-tin.

Gedurende de opwaartsche beweging van het laatste jaar vergrootte deze marge zich tijdelijk zoodanig, dat men in kringen van verbruikers in toenemende mate tot andere tinsoorten overging. Naar de meening van talrijke leidende tintechnici is de hoogere prijs voor Straitstijn inderdaad niet meer gerechtvaardigd, omdat talrijke andere tinsoorten (niet in de laatste plaats ook de Nederlandsche) thans kwalitatief het Straitstijn evenaren, ja zelfs overtreffen in zuiverheid. Het feit, dat enkele verbruikers zich tijdelijk hebben afgewend van het Straitstijn als gevolg van de genoemde prijsontwikkeling, kan derhalve licht tot een duurzaam verlies voor het Straitstijn leiden.

Ned.-Indië doet sedert langeren tijd groote moeite, de tinproductie op Banka, Billiton en Singkep te bevorderen. De onkosten van de tinmijnen werden van f 76,8 miljoen in 1926 tot f 9,6 miljoen in 1932 verlaagd en onlangs hoorde men, dat zij verder met f 2 miljoen per jaar zouden dalen.

De tinertsen van Ned.-Indië, welke, zooals reeds werd medegedeeld, tot dusverre ten deele in de Straits werden versmolten, zullen in de toekomst geheel in het eigen land (ten deele in het moederland door de Hollandsche Metallurgische Bedrijven te Arnhem, tot welker bouw verleden jaar werd besloten) tot Nederlandsch fijntin worden versmolten. Voorts beoogt men, de verkooporganisatie voor Bankatin weder naar Europa te verplaatsen. Vóór den oorlog had de verkoop, zooals bekend, reeds via Europa plaats. In 1915 was men echter genoodzaakt in Batavia een regeerings-verkoopkantoor op te richten, dat ook thans nog wordt gehandhaafd. Door deze nieuwe maatregelen, wordt de positie van het Nederlandsche tin buitengewoon gunstig, terwijl de positie van de Straits gelijktijdig als centrum voor den tinverkoop zwaker wordt.

Al deze ontwikkelingen en tendenzen zijn op het oogenblik en voor de naaste toekomst nog niet gevaarlijk. Haar werking zal zich eerst geheel doen gel-

¹⁾ Onlangs is voor de eerste maal in de geschiedenis de prijs van Straitstijn in Amerika gedaald tot het niveau van den Engelschen tinprijz. De prijs van Banka-tin ligt reeds eenigen tijd hooger dan de Straitsprijz.

den, wanneer de huidige restrictiepolitiek een einde neemt. Dat deze wel eens zal ophouden, lijkt aannemelijk. Of een jaar vroeger of later, is daarbij voor de gemelde feiten van geen betekenis. Van hoeveel groteren invloed zal echter een ontwikkeling van de geschetste omstandigheden en tendenzen voor de toekomst van het tin zijn? Zij zal een aaneensluiting van de internationale tinproducenten bemoeilijken en daarmee den concurrentiestrijd op de tinmarkt verscherpen.

Volgens de gegevens, welke H. Frisby, de voorzitter van de Pahang Consolidated Co. Ltd. op de algemeene vergadering van zijn maatschappij op 21 Nov. 1933 heeft verstrekt, kan thans reeds de geheele wereldbehoefte aan tin tot een prijs van £ 100 per long ton worden bevredigd, terwijl zelfs bij dezen prijs de producenten nog een behoorlijke winst maken. De sterk gedaalde productiekosten voor tin in de laatste twee decennia als gevolg van de technische rationalisatie van de productie is in den verkoopprijs van het metaal tot dusverre nog in het geheel niet tot uitdrukking gekomen.¹⁾ Hetgeen echter tot dusverre werd belet, zal door de te voorziene verscherping van den concurrentiestrijd in de toekomst hoogstwaarschijnlijk worden ingehaald. Temeer, omdat niet alleen de oude leidende groepen, doch, naar uit den aard van de ertsen valt op te maken, waarschijnlijk ook Belgisch Congo en China met lage productiekosten zullen werken.

Voor de tinproducenten zelf beteekende echter een prijsdaling van het metaal op langen termijn nog geen afdoend verlies. Temeer niet omdat door de daling van den prijs de vervanging van tin door ander materiaal wordt verhinderd en het verbruik van het metaal wordt vergroot. De te verwachten ontwikkeling zal automatisch ertoe medewerken, productiecapaciteit en vraag, welke door het vooruitdringen van nieuwe en de uitbreiding van oude gebieden, iets uit elkaar zullen slingeren, weder in een organisch verband en daarmee de tinmarkt opnieuw in evenwicht te brengen.

Londen.

H. HEYMANN.

¹⁾ Wij meenen, dat de schrijver teveel waarde aan deze mededeeling hecht. De kostprijs van tin is geen vaststaand bedrag, daar hij voor een belangrijk deel afhangt van den marktprijs. Een ertsmijn moet feitelijk gelijk met de rijkere ertsen een deel van de armere ontginnen. Indien dit bij lage prijzen niet loonend is, ontgint men alleen de rijkere lagen. Daarnaast is natuurlijk in de laatste jaren een streven naar mechanisatie en moderniseering der productiemiddelen bemerkbaar. (Red.).

AUTOSNELBANEN.

Inleiding.

De met de ontplooiing van het autoverkeer hand over hand toenemende verkeersonveiligheid op de openbare wegen, niet alleen in Nederland¹⁾, doch in alle oorden van de wereld, heeft de erkenning gebracht, dat of de auto op den openbaren weg zijn snelheid aanzienlijk heeft in te binden, of dat den auto speciale „gereserveerde” snelverkeersbanen ter beschikking moeten worden gesteld. Compromissen ter zake zullen nimmer het gesignaleerde euvel kunnen verhelpen. Een weg is of openbaar en draagt gemengd verkeer, dat zich uiteraard aan de traagste en matigsnelle vormen daarvan heeft aan te passen, of de weg is niet-openbaar en gereserveerd voor één bepaalde verkeerssoort, die vrij is in haar opperste snelheid. Het hinken op twee wenschen: i.c. groote toe te laten snelheid op als autosnelbaan ingerichte openbare wegen voor gemengd verkeer, zal het aantal en den ernst der te verwachten ongelukken slechts doen toenemen.

¹⁾ In Nederland jaarlijks rond 400.000 straatverkeersongevallen, ruim 100.000 licht- en zwaargewonden en ruim 700 dooden. Persoonlijke schaden f 20 miljoen. Materiële schaden eveneens f 20 miljoen.

De roep uit autokringen om snelle, gereserveerde banen wordt met den dag krachtiger en, verontrust als zij is door het steeds stijgend en ontstellend groote ongelukkencijfer en het daardoor vertegenwoordigde quantum leed en ellende, is de publieke opinie maar al te zeer geneigd aan deze roepstem niet alleen gehoor, maar ook gevolg te geven. Het is goed zijn standpunt ten deze nader te bepalen.

Wil men namelijk den automobilist ook maar eenigermate bevredigen, dan zal men in Nederland een vrij dicht net (pl.m. 2500 KM. lengte) van zulke speciale banen moeten aanleggen.

De drie cardinale, zich dan terstond opdringende vragen zijn wel deze: „wat zal dat kosten?“, „wie zal dat betalen?“ en — zoo de gemeenschap de eventuele bouwvoorschotten zou moeten verstrekken — „is de rentabiliteit van deze werken in de toekomst wel verzekerd?“

De kosten.

Deze zijn in de eerste plaats afhankelijk van de eischen, die men aan de autosnelbaan stelt, c.q. zal stellen. Nu kan men wel zeer matige of zelfs poovere eischen stellen om de aanvangskosten te drukken, doch dan zal de autobaan ook zeer aan veiligheid inboeten. Op den duur zal men met gevaarlijke of onbevredigende punten in zulk een baan toch geen genoegen kunnen nemen en zullen zeer kostbare partieele verbeteringswerken ondernomen moeten worden.¹⁾

In de tweede plaats zijn de aanlegkosten in sterke mate afhankelijk van terrein- en bodemgesteldheid. Deze gesteldheden variëren in ons land op aanzienlijke wijze. Het dichtbevolkte Westen (de beide Hollanden en een groot deel van Utrecht) verkeert te dien aanzien in een over het algemeen weinig benijdenswaardige positie. De autosnelbanen, die onze grootste bevolkingscentra zullen moeten verbinden, zullen stellig niet goedkoop worden.

Globaal zijn de kosten van het hier bedoelde net op f 1¼ à 1½ milliard te stellen.

Herkomst der bouwgeden.

Het is duidelijk, dat het autoverkeer, en ook dát alleen, zal moeten en redelijkerwijze ook zal kunnen worden belast met de kosten van aanleg, vernieuwing en onderhoud van dergelijke autobanen, waarbij in overweging genomen kan worden of het Rijk uit de Openbare Kas een subsidie zal verleenen.

In welken vorm echter zal het autoverkeer opkomen voor de opgesomde kosten, waaronder voornamelijk de beide eersten van gewicht zijn? Men onderscheidt n.l. twee vormen van heffing, t.w. de facultatieve retributie of tolheffing en de niet-facultatieve.

Op het in 1926 te Milaan gehouden Internationale Wegencongres, werd als conclusie o.m. voorgesteld om particuliere lichamen, op commerciëlen leest geschoeid, al of niet met Staatssubsidie, de aanleg en exploitatie van geconcessioneerde *tolwegen*, ter hand te doen nemen, althans in die landen, waar het automobilisme niet algemeen verbreid is. De Staatssubsidie kan dan drieërlei vorm aannemen. Ten eerste den vorm van een bijdrage à fonds perdu, ten tweede dien van een bijdrage als al of niet rentegevend voorschot en ten derde dien van een rentegarantie t.a.v. het leeningenkapitaal, echter *niet* t.a.v. het aandeelenkapitaal. De „klassieke“ landen van het autowezen, de Ver. Staten en Groot-Brittannië, onthielden bij de stemming over de congresvoorstellen hun stem aan deze conclusies.

De commerciëel opgezette tolwegen in Italië zijn inmiddels een groot fiasco gebleken. Er werd — en wordt — een retributie van gemiddeld 2 cent per

¹⁾ Met name ten aanzien van de te projecteeren breedte is een woord van dringende waarschuwing om deze banen — als men ze bouwt — vooral niet te smal aan te leggen, hier wel op zijn plaats. Het minste wat geëischt moet worden zijn 2 × 3 rijstrooken voor elke eenigszins drukke autobaan.

KM. geheven, hetgeen prohibitief op het gebruik van deze wegen heeft gewerkt, naar het blijkt. In Italië is de tolwegengedachte thans dood (en zijn de aandeelenkapitalen verloren).

In Duitschland beleven wij momenteel echter een opstanding der tolwegengedachte. Rijkskanselier Adolf Hitler heeft den aanleg bevolen van een machtig autobanennet met groote Noord-Zuid en Oost-West loopende verbindingen, dat in eersten aanleg 6 à 7000 KM. (R.M. 3 à 3½ milliard) en in eindtoestand 10 à 12.000 KM. lengte (R.M. 5 à 6 milliard) zal bezitten. Begonnen wordt — en dit is verstandig — met een proefvak van ca. 100 KM. lengte (Frankfurt a. M.—Darmstadt—Mannheim—Heidelberg), kostende R.M. 50 millioen, waarop een recht van 1,2 cent per KM. geheven zal worden. Aan de toekomst is het voorbehouden over de rentabiliteit dezer werken een uitspraak te doen.

Tolheffing is in theorie zeer rationeel, doch in toepassing onpractisch en niet-psychologisch. Een groot nadeel der tolheffing — het behoeft geen betoog — is juist het facultatieve karakter ervan. Met name geldt dit, wanneer goede openbare, dus kosteloos toegankelijke, wegen nabij zijn.

In Nederland gaan de sympathieën over het algemeen om deze en om andere redenen niet naar tolheffing uit. Op welke wijze dan wèl de benodigde enorme bedragen door het autoverkeer gekweten zullen moeten worden, wordt echter door de voorstanders van tolvrjje autosnelbanen niet aangegeven, zoodat een impasse is geschapen, aangezien men blijkbaar noch de facultatieve, noch de niet-facultatieve retributie wil aanvaarden.

Er is thans sedert eenige maanden hier te lande — en het is van belang hierbij wat langer te vertoeven — zelfs een strooming gaande, die, ter geraking uit deze impasse, een grootendeels andere bestemming wil geven aan de gelden, welke het gezamenlijke verkeer — onder vigeur der Wegenbelastingwet 1926 — uitsluitend opbrengt voor verbetering, aanleg en onderhoud van „gewone“ openbare wegen. Volgens de hier aan het woord zijnden, moet men deze gelden besteden aan aanleg van autosnelbanen en... aan conversie van bestaande openbare verbindingswegen van groote importantie in gereserveerde, dus niet-openbare autosnelbanen.

En wat deze voorstellen nog bedenkelijker maakt, is de bijkomende omstandigheid, dat men voor het overig verkeer geen laterale verbindingen wenscht beschikbaar te stellen, zulks ter besparing op aanleggeden, want het is duidelijk, dat de autosnelbanen het geheele beloop, en zelfs meer dan dat, der huidige wegenbelastingen zullen verslinden.

Aangezien het verkeer toch voor 90 pCt. uit autoverkeer bestaat — of, om meer letterlijk te citeeren¹⁾, de primaire wegen toch voor 90 pCt. door autoverkeer gebruikt (zullen) worden — is hier, in wat gepropageerd wordt, aanleiding gevonden *ten eerste* om het niet-autoverkeer schromelijk te benadeelen en *ten tweede* om de voor verbetering van openbare wegen bestemde belastinggeden op gansch andere wijze te besteden dan waarin de Wegenbelastingwet 1926 uitdrukkelijk voorziet.

Indien men bedenkt, dat het autoverkeer t.o.v. het niet-autoverkeer (t.w. ons volksverkeersmiddel het rijwiel) in de wegenbelastingen aandeel neemt in de verhouding van 2 : 1, in stede van 9 : 1, zooals volgens de eigen stelling van de bovengeschetste strooming behoorde te geschieden, — zoodat de ten behoeve en door toedoen van het autoverkeer bij wet bevolen wegenverbeteringen grootendeels reeds door het niet-autoverkeer bekostigd worden —, dan zal men wel van oordeel willen zijn, dat deze voorstellen op zijn minst genomen zeer misplaatst en onbillijk zijn te noemen.

Het behoeft echter ook niet noodzakelijk te zijn om

¹⁾ Verslag d.d. 9 November/23 December 1933 van de Commissie van Overleg voor de Wegen.

naar de hierboven weergegeven, met de Wegenbelastingwet 1926 strijdige, oplossing te grijpen.

Mits op *alle* motorvoertuigen bij wijze van retributie een niet-facultatieve, speciale en dragelijke heffing, die de naam van „autosnelbaanbelasting” zal kunnen dragen, wordt gelegd, is er geen enkel bezwaar tegen, dat het Rijk — los van de Rijkswegenplannen — den aanleg van een net autosnelbanen over *geheel* Nederland op zich neemt, in dier voege, dat, na aftrek van een zeker percentage Rijksbijdrage, het overig aanlegkapitaal volledig geamortiseerd wordt en rente draagt uit deze „autosnelbaanbelasting”. En hiermede is vanzelf de laatste der drie gestelde vragen aan de orde gekomen.

De rentabiliteit der bouwvoorschotten.

Rente en aflossing der Rijkscredieten zullen dus gekweten moeten worden uit de opbrengst der „autosnelbaanbelasting”. Omtrent de hieruit te verwachten baten dient men zich o.m. conscientieus rekenschap te geven van de totale getalsontwikkeling der motorvoertuigen.¹⁾

Bekend is de schatting van den vorigen Minister van Waterstaat, waarbij het totaal aantal motorrijtuigen in 1957, vergeleken bij dat van 1932, minstens drie maal zoo groot zal zijn. Deze schatting berust op de overweging, dat Nederland, dat op 1-1-1930 1 motorvoertuig op 76 inwoners telde, een (eind)-toestand kan bereiken minstens gelijk aan dien, welke in 1930 heerschte in Engeland, Frankrijk en Denemarken, waar men toen 1 motorvoertuig op resp. 30, 33 en 35 inwoners bezat.²⁾ Alsof Nederland met deze landen op één lijn ware te stellen! Alsof men hier niet bijkans 3 miljoen rijwielen telt! Alsof Nederland geen dicht net van waterwegen bezit!

Berekeningen, die in groote mate vertrouwen verdienen, — geen schattingen dus — hebben uitgewezen, dat in 1957 het aantal motorvoertuigen approximatief slechts 1,35 (hoogstens 1,5) maal het aantal van 1932 zal aanwijzen, terwijl diezelfde berekeningen leeren, dat op 1-1-1937 — in een zeer nabije toekomst dus — reeds 92,7 pCt. en op 1-1-1942 zelfs 98,5 pCt. van het grootst mogelijk ooit bereikbare-totaal aantal motorvoertuigen behaald zal worden.³⁾

Met behoud van een dragelijke heffing zullen dus de toekomstige baten eener „autosnelbaanbelasting” altijd bescheiden blijven.

Slotbeschouwing.

Dergelijke resultaten stemmen tot nadenken en sporen aan tot uiterst critische beoordeeling van de levensvatbaarheid überhaupt der autosnelbaangedachte in Nederland. Zij plaatsen tevens de vaak zoo hoog opgegeven economie van het motortransport in een zeer schel zijlicht. Indien men de Nederlandsche Staatsschuld van 2½ à 3 milliard Gulden niet met nog eenige onaflosbare milliarden afkomstig van wegenverbeteringen en autosnelbanen wil vermeederen, dient men de uiterste behoedzaamheid in acht te nemen bij de verstrekking van credieten voor de verbetering en aanleg van openbare wegen in het algemeen en bij die voor den aanleg van autosnelbanen wel in het bijzonder.

Wie met nuchteren zin de ijveraars voor autosnelbanen aanhoort, zal tot de conclusie en tevens de berusting moeten komen, dat er althans in Nederland zeer weinig kans is op de verwezenlijking hunner voorwaar sympathieke, grootsche en loffelijke denkbeelden. Hij zal het betreuren, dat zekeren onder hen het instrument der Rijkswegenplannen ten bate van

¹⁾ Onder „motorvoertuigen” worden hier verstaan alle personenauto's, autobussen, vrachtauto's, tractoren en opleggers, dus alle motorrijtuigen exclusief de motorrijwielen en rijwielen met hulpmotor.

²⁾ De schatting van dien Minister komt neer op minstens $3 \times 133.554 : 9.000.000 = 1 : 22\frac{1}{2}$, of minstens 1 motorvoertuig op 22 à 23 inwoners in 1957, hetgeen $33\frac{1}{3}$ pCt. méér is dan Engeland in 1930 te zien gaf.

³⁾ Zie ook E.-S. B. No. 946, 14-2-'34, pag. 162.

enkele toch wel zeer eenzijdige belangen wenschen te misbruiken. En hij zal eindigen met het inzicht en de erkenning, dat ter wille van de openbare verkeersveiligheid de maximum rijnsnelheid van de auto's drastisch zal dienen te worden beperkt en dat in den strijd om die verkeersveiligheid de Strafwet tegen de verkeerscriminaliteit in het geweer dient te worden geroepen, straffer dan voorheen, en zulks zonder verwijl.⁴⁾

Ir. J. M. I. REITSMA.

⁴⁾ Na het beëindigen van dit artikel bereikte mij een gepubliceerde uitlating van de Nevas-groep, dat zij een motorvoertuigen-verhouding van 1 auto op elke 10 inwoners in Nederland voor mogelijk houdt. Bij de auto's nog de motorrijwielen geteld, komt zij (de Nevas) op een motorrijtuigengetal voor een niet te verre toekomst op één miljoen. Het is voorts de opvatting van de Nevas, dat de Regeering dit cijfer bij haar wegenpolitiek (o.a. bij de beoordeeling van de verkeerscoördinatie) voor oogen behoort te houden. Een verhouding van 1 op 10 werd in December 1927 reeds door Ir. Swaab (B.B.N.) geprofeteerd. Een daarmede overeenkomend aantal motorvoertuigen echter moet in ons land *volmaakt en absoluut onbestaanbaar* worden geacht. De berekeningen wijzen dit ontwijfelbaar uit.

ORDENING VAN DE STEENKOLENMARKT IN NEDERLAND.

Dr. A. de Graaff schrijft ons:

Voor een ordening van den steenkolenhandel staan, het behoeft nauwelijks gezegd te worden, verschillende wegen open. Reeds in 1933 zijn voorstellen aan de regeering gedaan om tot de instelling van een rijksdistributiebureau te geraken, welke voorstellen gelukkig werden verworpen. Deze richting verdient om verschillende redenen niet de voorkeur. Een staats-economie wordt in deze kringen niet begeerd, zij zou leiden eenzijdig tot een oeconomische voorziening, anderzijds tot groote onbillijkheden. Zou het niet mogelijk zijn bij een „*économie dirigée*” te blijven staan, zoo wenscht men liever zijn vrijheid te behouden.

Een ordening van den steenkolenhandel moet blijven een ordening, d.w.z. in organische banen brengen van de verschillende daarbij betrokken groepen; het moet niet worden een reglementeering onder staats-toezicht.

Het kernpunt van een dergelijke regeling zit in wat men kan noemen, de eerste hand, d.z. de producenten hier te lande en de importeurs van buitenlandsche kolen. Bestaat tusschen deze groepen overeenstemming, dan zal het weinig moeite kosten ook de verdere distributie in deze ordening onder te brengen.

Nu is er de bijzondere omstandigheid, dat een deel der bij dit stadium betrokken partijen reeds vereenigd zijn, terwijl het overblijvende deel — hoezeer niet te verwaarloozen — toch een betrekkelijk kleinen omvang heeft.

Zoals men weet zijn de voornaamste leveranciers op de Nederlandsche markt, te weten de Nederlandsche en Duitsche producenten sinds het vorig jaar door een onderlinge overeenkomst gebonden. Deze draagt het karakter eener vrijwillige contingentteering, in dien zin, dat men overeenkwam, dat de Duitsche invoeren den omvang van vorig jaar niet zouden overschrijden. Aan een tekort of overschrijding zijn financiële gevolgen verbonden, die de handhaving van belangen van partijen moeten waarborgen.

Van de houding van deze groep — veelal kortweg de Conventie genaamd — zal het nu afhangen of een ordening in den steenkolenhandel tot stand kan komen. Zou men zich unaniem kunnen opwerken tot het inzicht, dat ook de invoeren van andere landen erkend dienen te worden en een oeconomische bestaansmogelijkheid en bestaansrecht hebben naast de eigen productie en den Duitschen invoer, dan ware hiermede de voornaamste hinderpaal overwonnen. Zou men zich echter vereenigen met het door de lei-

ding tot dusverre gehuldigde standpunt, dat de invoeren vanuit andere landen als ongewenscht zijn te beschouwen en dat alles in het werk dient gesteld te worden om deze te vernietigen, zoo zou iedere gedachte aan ordening — van welke zijde ook uitgaande — tot mislukking gedoemd zijn, wat zou kunnen beteken, dat de door de prijsverlaging uitgelokte strijd een aanvang zou kunnen nemen, hetgeen juist bij de grootste producenten tot groote verliezen aanleiding zou geven, die in dezen tijd minder dan ooit gewenscht zijn.

Ons lijkt de verwachting niet te stout, dat men bij nader inzien aan een vreedzame, meer zakelijke oplossing de voorkeur zal geven en dat het dus de moeite loont na te gaan, op welke wijze men zich met de anderen zal kunnen verstaan.

Reeds werd er op gewezen, dat de invoeren van andere dan Duitsche kolen een beperkten omvang hebben en ongeveer 10—15 pCt. van het verbruik hier te lande betreffen. Dit feit doet ons reeds dadelijk de oplossing in een bepaalde richting zoeken. Het is immers duidelijk, dat hier twee partijen aanwezig zijn, die wel verre van gelijkwaardig zijn. De grootste, die bijna 90 pCt. van het binnenlandsche verbruik levert en een door overeenkomsten gebonden geheel vormt; de kleinste, die op zichzelf geen eenheid is en die uiteenvalt in tal van kleine importeurs, wier belangen geenszins parallel loopen en die gedeeltelijk nog in handen zijn van bij de Conventie aangesloten ondernemingen. Met deze onevenwichtigheid der partijen moet bij de opstelling der overeenkomst ernstig rekening worden gehouden. Immers het is vanzelfsprekend, dat de wil van de grootste partij vrijwel zal overheerschen, dat althans de kleine haar wil niet zal kunnen opleggen aan haar medepartij. Deze eenzijdige overheersching leidt ertoe, dat zoo de kleineren zouden besluiten zich te binden, het contract waarborgen zal moeten geven, dat hun belangen in het geheel worden gerespecteerd.

Ook in ander opzicht valt daarvoor veel te zeggen; het is onmiskenbaar, dat de Conventie meer belang bij een dergelijke regeling heeft dan haar tegenpartij, omdat zij de grootste klappen zou hebben te dragen.

De richting, waarin de oplossing gezocht moet worden, werd in zeker opzicht reeds aangegeven, n.l. in den zin eener vrijwillige contingentteering. Wat men ten aanzien van Duitsche kolen gedaan heeft, n.l. het beperken van de in te voeren hoeveelheid tot die van vorige jaren en daarmee het uitbannen der concurrentie, dient ook voor kolen van andere herkomst te geschieden.

Tegenover het voorgaande zal dit contract slechts dit verschil moeten vertoonen, dat men rekening zal hebben te houden met de ongelijkheid der partijen en dat derhalve de uitvoering eenigszins anders moet zijn. Bij de Conventie toch, waren de Nederlandsche en Duitsche partij vrijwel even sterk. Een dergelijke band was dus geen onderwerping en behoefde dus geen waarborgen. Thans echter is dit wel het geval. De importeurs zouden nimmer te vinden zijn voor een enkele toezegging der beperking hunner invoeren tot de hoeveelheid van vorig jaar, omdat zij daarmee slechts de kwade en geen enkele goede kans loopen. In tegenstelling tot de bij de conventie betrokken partijen beheerschen zij immers niet de markt. De concurrentie zou daarmee niet uitgeschakeld zijn; integendeel, zij zou met onverminderde hevigheid voortduren. Daarom dient deze overeenkomst een tweede element in zich te dragen, n.l. dat de conventie den importeurs den afzet hunner hoeveelheden waarborgt. De importeurs mogen niet meer verkoopen dan vorige jaren, maar hetgeen zij minder verkoopen wordt, hetzij door de Conventie overgenomen in natura, hetzij door de Conventie vergoed voor de winstderving. Zoodra men op deze wijze verzekerd is, hetzij van zijn afzet, hetzij van zijn winst, dan

zou de concurrentie vanzelf ophouden, omdat er geen reden meer was om te concurreeren. Terloops zij opgemerkt, dat een overneming van niet-verkochte hoeveelheden — zij moge op het eerste oog wat vreemd lijken — weinig bezwaren op zal leveren, omdat de Conventie en haar onderhoorigheden toch reeds andere dan Nederlandsche en Duitsche kolen aanvoeren ter aanvulling hunner assortimenten.

Door het uitschakelen van de concurrentienoodzaak zouden de Nederlandsche en Duitsche mijnen zich verzekeren van een monopoliepositie. Zij kunnen de prijzen vaststellen, naar gelang hun wenschelijk voorkomt. De importeurs zullen hen daarbij volgen. Door regeling van de bedragen, welke bij niet-invoer worden vergoed, zou men bovendien den omvang van den invoer kunnen regelen. Een dergelijke overeenkomst opent dus de mogelijkheid, dat de markt daadwerkelijk in het bezit der Nederlandsch-Duitsche combinatie is. Men krijgt hier dus te doen met een soort kartelleeringsvorm, die echter vele voordelen biedt boven een nationale kartelleering of een rijksdistributie.

Is op deze wijze eenmaal de eerste hand geregeld, dan zal het weinig moeite kosten ook de verdere distributie te ordenen. Eenerzijds vormt de geaardheid van het bedrijf hierbij een waardevol hulpmiddel. De detailhandel moet beschikken over eenige assortimenten, waarvan hij een deel slechts bij den alsdan georganiseerden groothandel kan verkrijgen. Mocht hij dus al trachten buiten den groothandel om te koopen of van een nieuw zich vestigende groothandelaar, dan is een eenvoudig leveringsverbod voor den georganiseerden groothandel voldoende om hem het vormen van een behoorlijke zaak onmogelijk te maken. De kleinhandel verkeert zoo werkelijk onder de hoede van zijn leveranciers, dit te meer nog, waar in vele gevallen aan rechtstreekschen import behoudens de genoemde bezwaren nog vele andere in den weg staan. Dit geldt zoowel voor den detailhandel als voor de coöperaties.

Een tweede belangrijk feit is, dat juist in den detailhandel de wensch naar ordening sterk leeft, zoodat men daar op alle medewerking kan rekenen. Het zal dan ook geen bijzondere moeite kosten den detailhandel te reglementeeren, waarbij wellicht gebruik gemaakt kan worden van de op dit gebied bestaande organisatie, terwijl bovendien een gedeelte van den detailhandel geheel of ten deele in de macht van den groothandel is.

Van de zijde van de detaildistributie behoeft men dan ook geen bijzondere moeijelikheden te verwachten.

Naast de producenten en de distribuanten dienen wij thans nog rekening te houden met de belangen van een derde groep belanghebbenden, n.l. de consumenten. Zijn ook hun belangen bij een dergelijke regeling gewaarborgd en moet geen uitbuiting der verkregen monopolie-positie te hunnen laste worden gevreesd?

Hiervoor behoeft o.i. geen vrees te bestaan en wel om drie redenen. Eerstens zijn de Staatsmijnen bij een dergelijke regeling de leidende figuur, zoodat de regering langs dezen indirecten weg de prijzen toch altijd in de hand heeft en voor de belangen der consumenten kan waken. In de tweede plaats speelt de concurrentie van andere brandstoffen een belangrijke, zij het meer passieve, rol. Dit kan in de derde plaats ook gezegd worden van het feit, dat de invoermogelijkheid altijd blijft; waardoor een voldoende rem voor abnormale prijsbewegingen aanwezig is. Zulks zou bij contingentteering niet meer het geval zijn, zoodat ook de consumenten met een dergelijke regeling meer gebaat zijn dan met contingentteering.

Resumeerend meenen wij te mogen concluderen, dat de steenkolenhandel een der meest geschikte bedrijfstakken is, waar een particuliere bedrijfsordening kans op welslagen biedt en door alle betrokkenen zonder bezwaar kan worden aanvaard.

DE INDISCHE MIDDELEN OVER JANUARI 1934

In de maand Januari 1934 bedroeg de opbrengst der landsmiddelen in totaal bijna f 35 miljoen tegenover f 32.1 miljoen in dezelfde maand van het vorige jaar, derhalve ruim f 2.8 miljoen méér.

De opbrengst der verschillende hoofdgroepen van middelen in vergelijking tot de ramingen bedroeg in miljoenen gulden, respectievelijk:

	1/12 jaar- raming		Januari		
	1934	1934	1933	1932	1931
Belastingen....	20.3	16.-	15.3	16.4	21.4
Monopolies....	3.6	3.4	3.5	4.5	5.2
Producten....	3.-	3.6	1.8	1.5	3.9
Bedrijven.....	6.8	8.8	8.7	11.1	11.2
Diverse middel.	2.8	3.2	2.8	3.6	3.8
Totaal.....	36.5	35.-	32.1	37.1	45.5

Ter toelichting van deze verschillen moge het volgende dienen.

Belastingen:

A. Niet-kohierbelastingen.

Opbrengst in miljoenen gulden

Omschrijving	Januari		Tariefwijzigingen
	1934	1933	
Invoerrecht.....	3.6	4.1	20 ope. vanaf 1-1-'32 50 id. 15 6-'32 Nieuwe tariefwet van af 10 Jan. '34 m. 50 ope.
Accijns op petroleum	1.1	0.8	
Accijns op benzine..	1.5	1.2	20 ope. vanaf 1-1-'32 33 1/3 id. 16-3-'32
Accijns op lucifers..	0.2	0.3	
Accijns op tabak..	0.7	0.4	vanaf 16 Dec.'32 20% v. d. kleinhandelsprijs
Accijns op suiker..	0.76	—	Vanaf 1 Jan. '34 f 2.— per 100 K.G.
Zegelrecht.....	0.7	0.6	
Totaal.....	8.6	7.4	

B. Kohierbelastingen.

Deze belastingen bleven in de maand Januari 1934, zooals uit de hieronder opgenomen vergelijkende specificatie blijkt, f 0.3 miljoen bij de opbrengst van Januari 1933 ten achter.

Opbrengst in miljoenen gulden

Omschrijving	Januari		
	1934	1933	1932
Personeele belasting.....	0.20	0.24	0.37
Inkomstenbelasting en Crisis- heffing.....	2.3	2.7	3.8
Vennootschapsbelasting....	0.7	0.6	0.9
Verponding.....	1.68	1.59	1.64
Landelijke inkomsten.....	1.1	1.1	1.2
Vermogensbelasting.....	0.08	0.14	—
Totaal.....	6.1	6.4	8.0

De overige belastingen brachten in verslagmaand f 1.2 miljoen op tegen f 1.5 miljoen in dezelfde maand van 1933. Het ongunstig verschil wordt veroorzaakt door mindere opbrengst van recht van openbare verkooppingen ten bedrage van ruim 3 ton, hetgeen te wijten is aan het uitblijven van pandhuisverduities.

Monopolies.

De betalingen bij de monopolies waren in de verslagmaand f 0.1 miljoen minder dan in Januari 1933.

	1/12 jaar- Jaarra- ming '34		Opbrengst in miljoenen gulden Januari		
	1934	1934	1933	1932	1931
Opium.....	1.-	1.-	1.2	1.7	
Pandhuizen.....	1.2	1.-	1.3	1.6	
Zout.....	1.4	1.4	1.-	1.2	
Totaal..	3.6	3.4	3.5	4.5	

Producten.

De exploitatie-ontvangsten van de producten bedroegen in Januari 1934 f 3.6 miljoen tegen f 1.8 miljoen over dezelfde maand in 1933 of f 1.8 miljoen meer.

Bedrijven.

De exploitatie-ontvangsten voor de bedrijvengroep, verdeeld naar de diverse bedrijven, geven het volgende beeld.

Bedrijf	1/12 Raming		Opbrengst Januari in miljoenen gulden		
	1934	1934	1933	1932	1931
Havenwezen....	1.-	3.5	2.92	3.57	2.79
Baggerdienst....	0.2	0.2	0.18	0.40	0.03
Waterkrachten					
Electriciteit....	0.2	0.2	0.23	0.24	0.002
Landsdrukkerij..	0.1	0.1	0.09	0.53	0.01
P.T.T.....	2.3	1.9	2.17	2.41	2.81
S.S.....	3.-	2.9	3.10	3.96	5.52
Totaal....	6.8	8.8	8.69	11.11	11.16

Diverse middelen.

De opbrengst van deze groep was in de verslagmaand f 0.4 miljoen meer dan in Januari 1933. Dit gunstig verschil werd in hoofdzaak veroorzaakt door de meerdere opbrengst van grondafstand en van „allerlei” ten bedrage van f 0.2 miljoen elk.

Het algemeen verloop der landsmiddelen over het loopende jaar in vergelijking met de vier voorafgaande jaren moge blijken uit het volgende overzicht:

Maand	Opbrengst in miljoenen gulden									
	per maand					t/m maand				
	1930	1931	1932	1933	1934	1930	1931	1932	1933	1934
Jan.	53.5	45.5	37.2	32.1	35.-	53.5	45.5	37.2	32.1	35.-
Febr.	42.2	35.9	31.3	26.2		95.7	81.4	68.5	58.3	
Maart	43.7	36.9	32.-	30.2		139.4	118.3	100.5	88.5	
April	45.-	38.6	31.7	28.1		184.3	156.9	132.2	116.6	
Mei	52.3	39.-	32.1	32.7		236.6	195.9	164.3	149.3	
Juni	50.4	45.2	35.2	32.6		287.1	241.1	199.5	181.9	
Juli	65.4	48.7	39.6	37.8		352.4	289.7	239.1	219.7	
Aug.	52.5	46.3	38.8	31.9		404.9	336.-	278.-	251.6	
Sept.	59.3	46.1	38.8	33.7		464.3	382.-	316.8	285.3	
Octob.	57.2	41.7	35.4	34.4		521.5	423.7	352.2	319.7	
Nov..	46.9	44.3	30.5	33.1		568.4	468.-	382.7	352.8	
Dec..	63.1	48.1	37.2	33.4		631.5	516.1	419.9	386.2	

Begrotingsrekeningen Kohierbelastingen.

Tengevolge van de invoering van het nieuwe artikel 8a der Indische Comptabiliteitswet zijn met betrekking tot de kohierbelastingen vanaf 1931 de uitkomsten van de desbetreffende begrotingsrekeningen niet gebaseerd op de ontvangsten, doch op de aanslagen.

In verband met deze nieuwe boekingswijze, die in de laatste maanden van 1932 werd ingevoerd en waardoor de stand van bovengenoemde ebgrotingsrekeningen niet meer is te lezen uit de in het landsmiddelenoverzicht voorkomende belastingontvangsten, is aan dit overzicht een cijfermatige opstelling toegevoegd, waaruit de stand van de begrotingsrekeningen der voornaamste kohierbelastingen, vergeleken met de overeenkomstige perioden van het voorgaande dienstjaar, moge blijken.

Stand begrotingsrekeningen der voornaamste kohierbelastingen.

Omschrijving	Jaarra- ming '34			Dienstj. '34			Dienstj. '33		
	Jan. 1934	Jan. 1934	Jan. 1934	Jan. 1934	Jan. 1934	Jan. 1934	Jan. 1934	Jan. 1934	
Personeele belasting.....	3.680			393			271		
Ink. bel. en crisisheffing..	48.500			908			1.701		
Vennootschapsbelasting..	7.100			736			561		
Verponding.....	6.000			6.923			1.483		
Landrente Java en Madoera	34.300			4.630			1.733		
Totaal....	99.580			13.590			5.749		
Omschrijving	Jaarra- ming '33	Dienstj. '33	Dienstj. '32	Dienstj. '33	Dienstj. '32	Dienstj. '33	Dienstj. '32	Dienstj. '33	Dienstj. '32
Person. belast.	4.500	5	7	3.829	5.007				
Ink. bel. en crisis- heffing	49.720	214	81	38.737	55.190				
Vennootsch. bel.	7.500	86	28	9.015	11.368				
Verponding..	8.700	— 13	— 41	9.112	13.192				
Landr. Java en Madoera	33.214	125	— 346	27.216	28.624				
Totaal..	103.634	417	— 271	87.909	113.381				

Aangezien echter tal van oorzaken — waaronder in de eerste plaats wel de inwerking der overgangs-

bepalingen een rol speelt — allerlei verschillende invloeden op de begrootingscijfers uitoefenen, zij met nadruk erop gewezen, dat het trekken van conclusies zonder analyse der gepubliceerde cijfers niet mogelijk is.

Door de overgangsbepalingen zijn de verschillende dienstjaren zelfs niet uit analoge factoren opgebouwd; een overzicht van deze factoren volgt hier ter nadere informatie.

Dienstjaar 1931.

aanvang 1 Januari 1931, einde 31 December 1932:

1. Zuivere opbrengst der aanslagen op kohier 1931 (bruto aanslagen minus verminderingen, ontheffingen en afschrijvingen), vastgesteld in 1931.

2. Z. O. kohier 1931, vastgesteld in 1932.

3. De *ontvangsten* op kohier 1930 en voorgaande kohierjaren.

4. De boeten en kosten van schatting, ontvangen in 1931.

Dienstjaar 1932,

aanvang 1 Januari 1932, einde 31 December 1933.

1. Z. O. koh. 1932, vastgesteld in 1932.

2. Z. O. koh. 1932, vastgesteld in 1933.

3. De *ontvangsten* op 1930 en voorgaande kohierjaren.

4. De boeten en kosten van schatting, ontvangen in 1932.

Dienstjaar 1933,

aanvang 1 Januari 1933, einde 31 December 1934.

1. Z. O. koh. 1933, vastgesteld in 1933.

2. Z. O. koh. 1933, vastgesteld in 1934.

3. Z. O. koh. 1931, vastgesteld in 1933.

4. De *ontvangsten* op kohier 1930 en voorgaande kohierjaren.

5. De boeten en kosten van schatting, ontvangen in 1933.

Dienstjaar 1934,

aanvang 1 Januari 1934, einde 31 December 1935.

1. Z. O. kohier 1934, vastgesteld in 1934.

2. Z. O. kohier 1934, vastgesteld in 1935.

3. Z. O. kohier 1931, vastgesteld in 1934.

4. Z. O. kohier 1932, vastgesteld in 1934.

5. De *ontvangsten* op kohier 1930 en voorgaande kohierjaren.

6. De boeten en kosten van schatting, ontvangen in 1934.

Neemt men nu nog in aanmerking, dat de „ontvangsten op kohier 1931 en voorgaande jaren” in de uitkomsten van 1931 een zéér belangrijke plaats innemen, maar t.a.v. de latere dienstjaren gaandeweg tot een onbeduidend percentage van de uitkomst worden gereduceerd, dan blijkt uit het vorenstaande n.h.v. reeds voldoende, welk een uiterste voorzichtigheid bij het maken van gevolgtrekkingen behoort te worden betracht.

Tenslotte mogen t.b.v. de in deze verslagmaand gepubliceerde cijfers eenige incidenteele toelichtingen volgen.

Personeele belasting.

De grenshuurwaarde is voor 1934 overal lager gesteld.

Inkomstenbelasting en crisisheffing.

Het tarief van 1933 is ongeveer gelijk aan dat van 1932, voor 1934 is het tarief van de crisisheffing verhoogd met pl.m. 55 pCt.

Vennootschapsbelasting.

Voor 1932 en 1933 bedroeg het aantal opcenten 40, voor 1934 is dit aantal 100 geworden.

Verponding.

De bedragen der verponding vertoonen den invloed van de intrede van het nieuwe belastingtijdvak 1933—1937.

Landrente Java en Madoera.

Het vaststellen der landrentebesluiten geschiedt in 1934 in sneller tempo dan in 1933.

De ontheffingen voor 1933 zijn nog niet volledig verleend.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DEVALUATIE IN TSJECHO-SLOWAKIJE EN HAAR GEVOLGEN, INZONDERHEID OP HANDELSPOLITIEK GEBIED.

Men schrijft ons van bevoegde zijde uit Weenen:

Eenige maanden geleden heeft, zooals waarschijnlijk bekend, Tsjecho-Slowakije een actieve conjunctuurpolitiek van grooten omvang geinaugureerd. Een heel stelsel van maatregelen tot verbetering van den economischen toestand van het land werd voorbereid, waarbij het in hoofdzaak om de volgende punten ging:

1. Stimuleering van den uitvoer, in hoofdzaak door devaluatie van de Kroon (verlaging van het goudgehalte met $\frac{1}{6}$).

2. Oprichting van een herdisconteeringsinstelling.

3. Instelling van een invoermonopolie voor landbouwproducten.

Op den eerstgenoemden maatregel zullen wij thans wat dieper ingaan. Vooropgesteld dient te worden, dat als gevolg van het feit, dat de devaluatie pas midden Februari 1934 plaats had, haar gevolgen nog geenszins geheel te overzien zijn. Intusschen willen wij twee uitwerkingen nader bezien: een *positieve*, namelijk de beoogde opvoering van den uitvoer en een *negatieve*, namelijk eventueele tegenmaatregelen van andere landen. Ten aanzien van de *negatieve* uitwerking, schijnt het weliswaar, ten minste volgens den huidige stand van zaken, niet zeer aannemelijk, dat de tendenzen tot tegenmaatregelen in meer dan een enkel land werkelijk tot represailles zullen leiden.

Van hoeveel belang het voor Tsjecho-Slowakije is, om zijn uitvoer te vergrooten, blijkt zonder meer uit een vergelijking van de in- en uitvoercijfers over de laatste vijf jaren. Deze bedroegen in milliarden Tsj. Kronen:

Jaar	Invoer	Uitvoer
1929	20.—	20.5
1930	15.7	17.5
1931	11.8	13.1
1932	7.5	7.3
1933	5.8	5.9

Uit deze cijfers blijkt, dat de uitvoer in het laatste jaar slechts 29 pCt. van dien van 1929 bedraagt, terwijl in de meeste andere landen de uitvoer gemiddeld op 37—50 pCt. van dien van 1929 kon worden gehandhaafd.

Bijgevolg was de daling van den uitvoer van Tsjecho-Slowakije veel hooger dan het gemiddelde, zoodat zij derhalve geen gevolg van de algemeene crisisverschijnselen kon zijn. De oorzaken hiervan moesten dus in speciale voor Tsjecho-Slowakije kenmerkende omstandigheden worden gezocht; tenslotte meende men de voornaamste daarin te hebben gevonden, dat de waarde van de Tsjecho-Slowaaksche Kroon in het buitenland te hoog was.

De gevolgen van deze te hooge waardeering van de Kroon konden in theorie in hoofdzaak op tweërlei wijze worden genivelleerd: hetzij door verlaging van de productiekosten van de voor uitvoer bestemde goederen, hetzij door vermindering van de waarde van de valuta in het buitenland. De eerste methode was practisch onbruikbaar, omdat zij nauwelijks anders dan door verlaging van loonen en salarissen zou kunnen worden bereikt, hetgeen zou leiden tot een vermindering van de binnenlandsche koopkracht, welke waarschijnlijk de door den grooteren uitvoer verkregen winst in het tegendeel zou hebben doen verkeerren.

Niet-economische overwegingen speelden ook een rol. De Tsjechische regeering ziet namelijk in de verbetering van den toestand van het bedrijfsleven wel een van haar fundamenteele doeleinden, echter niet de eenige; de regeering laat zich veeleer ook door overwegingen van cultureelen aard leiden en is

zich eveneens goed bewust van de waarde van een continue sociale ontwikkeling voor de stabiliteit van het staatsbestel. Verlaging van den levensstandaard zou echter eveneens verlaging van het cultuurpeil en sociale onrust beteekenen, factoren, die ook indrecht nadeelig voor het bedrijfsleven zijn.

Men besloot derhalve tot vermindering van het goudgehalte van de Kroon. De regeering wist, zooals vanzelf spreekt, heel goed, dat ook deze maatregel geenszins uitsluitend voordeelen, doch ook verschillende bezwaren heeft, welke zich ten deele stellen, ten deele waarschijnlijk zouden voordoen, zooals vermindering van het vertrouwen in het staatscrediet, duurdere invoer, hogere binnenlandsche prijzen, tegenmaatregelen van het buitenland. Het was der regeering niet minder bekend, dat, zelfs in geval van verwezenlijking van de aan de devaluatie geknoopte verwachtingen, slechts met een kleine verbetering van den economischen toestand van het land te rekenen ware. Alles bij elkaar genomen, leken de voordeelen van de devaluatie echter grooter dan haar nadeelen, hetgeen, voor zoover de zaken thans kunnen worden beoordeeld, ook inderdaad het geval was. Of deze ontwikkeling echter gestadig zal voortduren, blijft natuurlijk de vraag.

Voordat wij thans tot een meer gedetailleerde beschouwing van de door de devaluatie ontstane toestanden overgaan, wijzen wij erop, dat van de zoeven vermelde nadeelen, waarvan men meende, dat zij met de devaluatie gepaard zouden gaan, twee van bijzonder belang waren, t.w.:

1). De waardevermindering van de valuta zou in het binnenland duurte veroorzaken, en derhalve meer nadeelen dan voordeelen medebrengen, en

2) Tegenmaatregelen van het buitenland zullen de mogelijke voordeelen van devaluatie teniet doen.

Ad 1. Intusschen bleek deze vrees in werkelijkheid ongegrond. De aandacht dient erop te worden gevestigd, dat de regeering zulks had voorzien. Duurte in het binnenland, inzonderheid van levensmiddelen, zou nauwelijks bemerkbaar worden, omdat de wereldmarktprijzen, in de eerste plaats van levensmiddelen, zoo laag zijn, dat zij slechts door invoerrechten en andere kunstmatige middelen in de hoogte kunnen worden gedreven. De kosten van levensonderhoud behoeven derhalve niet te stijgen. De prijzen van grondstoffen zijn, in vergelijking met de daaruit vervaardigde fabrikaten, over het algemeen zoo laag, dat het duurder worden daarvan nauwelijks eenige beteekenis zou hebben. Overigens werden strenge maatregelen tegen prijsopdriving genomen. Prijsopdriving deed zich dan ook slechts sporadisch en in geringe mate voor.

Ad 2. Ten aanzien van de tegenmaatregelen van het buitenland, wees de regeering erop, dat Tsjecho-Slowakije geen „aanvaller” is, want in veel landen bestonden reeds vóór de devaluatie, — hoewel indirect — exportpremies of hadden waardeverminderingen van valuta's dezelfde gevolgen. Eerlijkheidshalve dient te worden erkend, dat Tsjecho-Slowakije hiermede rekening heeft gehouden.

De door de devaluatie in de belangrijkste takken van den export van Tsjecho-Slowakije verkregen resultaten blijken uit het volgende, aan het Prager Tageblatt ontleende, echter door ons aangevulde staatje.

De door de devaluatie teweeggebrachte stijging van den uitvoer van kapitaalgoederen was veel grooter dan die van consumptiegoederen. Doch ook bij deze laatste is de uitvoer in Maart t.o.v. Februari toegenomen. De uitvoer gedurende deze twee maanden tezamen bleef hier echter ten deele nog steeds bij dien van dezelfde maanden van het vorige jaar ten achter of overtrof dezen procentueel niet in die mate, als bij de kapitaalgoederen. Anderzijds dient te worden gezegd, dat juist bij de ijzerindustrie, waarbij de voornaamste stijging plaats vond (met niet

1. Uitvoer van kapitaalgoederen.
Kolen in 1000 wagons IJzer in miljoen Tsj.-Sl. K. Hout in 1000 ton Metalen in miljoen Tsj.-Sl. K. Machines in miljoen Tsj.-Sl. K.

	Kolen in 1000 wagons	IJzer in miljoen Tsj.-Sl. K.	Hout in 1000 ton	Metalen in miljoen Tsj.-Sl. K.	Machines in miljoen Tsj.-Sl. K.
1934:					
Februari	27	48	98	17	10
Maart	30	106	118	20	10
Totaal	57	154	216	37	20
1933:					
Februari	25	31	87	14	6
Maart	25	40	58	14	7
Totaal	50	71	145	28	13
1934 : 1933:					
a) absoluut	+ 7	+ 83	+ 71	+ 9	+ 7
b) in %	+14	+117	+ 49	+32	+54

2. Uitvoer van consumptiegoederen.
(in miljoen Tsj. Kronen).

	Katoen	Wol	Zijde	Glas	Mout in 1000 ton
1934:					
Februari	44	37	20	37	6,1
Maart	51	41	21	43	7,3
Totaal	95	78	41	80	13,4
1933:					
Februari	64	30	20	36	6,—
Maart	67	28	21	38	9,—
Totaal	131	58	41	74	15,—
± 1934 : 1933:					
a) absoluut	—36	+20	—	+ 6	— 1,6
b) in %	—28	+35	—	+ 8	—11,—

minder dan 117 pCt.), deze ontwikkeling met de devaluatie samenhangt, echter meer indirect. Deze industrie had namelijk reeds in de eerste twee maanden van 1934, in afwachting van de maatregelen tot vermindering van de waarde van de Kroon groote orders, afgesloten, welke in Maart werden uitgevoerd.

Welk standpunt nemen echter de andere staten t.a.v. de monetaire politiek van Tsjecho-Slowakije in? Over het algemeen kan men constateeren, dat deze in het begin tot bezorgdheid aanleiding gaf en dat aan tegenmaatregelen werd gedacht. Later kalmeerde de publieke opinie echter en van de met Tsjecho-Slowakije economisch zeer nauw verbonden staten denkt feitelijk alleen Oostenrijk aan represailles. Dit is in zoverre eigenaardig, omdat de waarde van de Schilling veel meer is gedeprecieerd dan die van de Kroon (de Schilling met rond 28 pCt., de Kroon met rond 17 pCt.). Behalve Oostenrijk bepaalden, alhoewel van voorbijgaanden aard, inzonderheid Finland, Frankrijk, Polen, Roemenië en Hongarije hun houding ten opzichte van de devaluatie in Tsjecho-Slowakije. Maar zelfs bij deze landen betreft het meestal geen officieel standpunt van de regeering, doch in hoofdzaak wenschen van invloedrijke kringen uit het bedrijfsleven. Over de bijzonderheden kunnen wij het volgende mededeelen.

Omtrent *Finland* beschikt de schrijver van dit artikel slechts over indirecte berichten uit Oostenrijksche publicaties. Volgens deze mag men aannemen, dat Finland van zijn in het douanetarief opgenomen valutadumping-clausule t.o.v. Tsjecho-Slowakije gebruik zal maken.

Frankrijk, dat reeds vóór de devaluatie voorbereidingen had getroffen voor het sluiten van een handelsverdrag met dit land, zag zich voor groote moeilijkheden geplaatst. Inzonderheid werd in Frankrijk de gedachte overwogen de devaluatie met een surtaxe op den invoer van goederen uit Tsjecho-Slowakije te beantwoorden. Men liet dit plan later echter varen en slaagde er zelfs in, een voor de ontwikkeling van de handelsbelangen van beide partijen bevorderlijk handelsverdrag in het leven te roepen.

Omtrent *Oostenrijk* werd reeds opgemerkt, dat het aan represailles denkt en wel officieus. Toonaangevende kringen stellen zich hier namelijk op het standpunt, dat de Oostenrijksche uitvoer, op groote schaal echter ook de binnenlandsche markt, door de

devaluatie sterk werd benadeeld. Inzonderheid werd de Oostenrijksche uitvoer en wel niet zoozeer naar Tsjecho-Slowakije zelf, doch in de eerste plaats naar andere landen door de goedkope Kroon sterk benadeeld en ten deele ook, althans relatief, verdrongen. Inderdaad zal dit wel het geval zijn.

Anderzijds mag men echter niet uit het oog verliezen, dat Oostenrijk van de Tsjecho-Slowaaksche devaluatie ook voordeelen heeft. Dit is zonder meer duidelijk, wanneer men bedenkt, dat Oostenrijk uit Tsjecho-Slowakije veel meer invoert, dan het naar dat land uitvoert en uit de betaling in gedevalueerde Kronen dus voordeel trekt, ook wanneer de betaling niet effectief in deze valuta plaats heeft. Voor de consumenten in Oostenrijk zou de devaluatie in theorie dus eveneens besparingen moeten beteekenen; in de practijk is daarvan echter niets te merken. De industrie in Oostenrijk heeft echter ook ten deele voordeel van de devaluatie, omdat zij veel grondstoffen via Tsjecho-Slowakije invoert of uit dat land betreft. Lagere vrachten en andere kosten evenals lagere productiekosten van de fabrikaten, waarvan bovendien een gedeelte weder wordt uitgevoerd, zijn hiervan het gevolg. Ongetwijfeld zullen echter, indien men voor- en nadeelen afweegt, voor Oostenrijk de laatste het zwaarst wegen.

Intusschen meent men, dat de door de devaluatie ontstane spanning tusschen beide landen tenslotte uit den weg geruimd kan worden, hoewel zij op het oogenblik echter nog bestaat. Het beste bewijs hiervoor is, dat er, ondanks maandenlange voorbereidingen, nog steeds geen handelsverdrag tot stand is gekomen, zeer spoedig ook niet tot stand zal komen, hoewel in beide staten de ernstige wil bestaat, eindelijk hiertoe te geraken.

Wat Polen betreft, heeft de Kamer van Koophandel te Warschau verklaard, dat de devaluatie van de Tsj. Kroon een verstoring van het evenwicht, dat tot dusverre in het goederenverkeer bestond, teweeg brengt. Ook de Centrale Bond van Poolische Industriëlen bepaalde zijn houding t.a.v. het onderhavige thema. Deze Bond vroeg zijn leden, welken invloed de Tsjecho-Slowaaksche maatregelen op den invoer uit dit land naar Polen en op den uitvoer daarvan naar Tsjecho-Slowakije hebben. Men houdt er rekening mede, dat eventueel, ingeval van achteruitgang van de handelsbalans tusschen Tsjecho-Slowakije en Polen door de regering van clausules van het handelsverdrag gebruik zal worden gemaakt, ten einde het economisch evenwicht te herstellen. Opmerkelijk is, dat een van de belangrijkste takken van de Poolische industrie, namelijk de benzine-industrie, verklaart in het geheel geen belang te hebben bij devaluatie. Bij deze industrie is een prijsverlagende invloed van de waardevermindering van de Kroon derhalve niet van belang, omdat tusschen deze industrie en haar Tsjecho-Slowaaksche zusteronderneming reeds sedert jaren alle verdragen in gouden Dollars of goud-valuta's worden gesloten. Terloops zij opgemerkt, dat uit dezen stand van zaken blijkt, hoeveel handelspolitieke oneenigheden in de kern worden gesmoord, wanneer overal een in alle landen stabiele valuta tot basis van den geheelen handel wordt gebezigd, zooals het dan ook Polen door zijn politiek van valutastabiliteit zeker niet slecht is gegaan.

Ook in Roemenië gingen stemmen op voor maatregelen tegen hetgeen in Tsjecho-Slowakije geschiedde, inzonderheid verlangden de Roemeense exporteurs verhooging van die prijzen, welke in Kronen worden betaald, teneinde het valutaverschil te overbruggen. Tenslotte kwam kortgeleden ook in Roemenië een handelsverdrag met Tsjecho-Slowakije voor het tweede kwartaal van 1934 tot stand. Daar het verdrag in principe vasthielt aan de beginselen van het in het eerste kwartaal geldende contract, inzonderheid echter de contingenten van het eerste kwartaal handhaafde, kan, ondanks de devaluatie, van een

principiële volkomen continuïteit van de handelspolitiek tusschen Roemenië en Tsjecho-Slowakije worden gesproken, hetgeen bij de economische en politieke wederzijdsche afhankelijkheid van deze beide staten van het begin af aan waarschijnlijk was.

Inzonderheid belangwekkend is het feit, dat ook Hongarije met Tsjecho-Slowakije handelspolitieke overeenkomsten heeft gesloten. Tot dusverre waren de handelspolitieke betrekkingen tusschen deze twee staten juist niet de beste, terwijl er reeds sedert ongeveer December 1930 geen handelsverdrag meer tusschen hen bestond, waardoor men van goederencompensatie gebruik moest maken. Thans, dus ondanks de devaluatie, welke Hongarije zeer merkbaar is, pogen beide landen echter een handelsverdrag te sluiten. Aan deze poging wordt niet alleen economisch, doch ook politiek groote waarde gehecht.

Resumeerend kan men dus zeggen, dat Tsjecho-Slowakije tot dusverre de gevolgen van de devaluatie over het algemeen goed had berekend en wel zoowel in positieven als in negatieven zin. Dit blijkt enerzijds uit de vergroting van den uitvoer, anderzijds uit het uitblijven van tegenmaatregelen in bijna alle landen.

AANTEKENINGEN.

Het vraagstuk van de werkloosheidsuitkeeringen.

De besprekingen, die in de Tweede Kamer zijn gehouden naar aanleiding van de interpellatie van den heer Kupers, geven ons aanleiding tot een kleine nabetrachting. Zooals bekend, betrof deze interpellatie „het besluit van den Minister van Sociale Zaken tot steunverlaging aan werkloze arbeiders in Twente; de verlaging van de loonen in werkverschaffingen en in het algemeen het beleid inzake de werklozenondersteuning”.

Terecht heeft de Minister er in eerste instantie op gewezen, dat het woord steunverlaging onjuist is om de geheele materie aan te duiden. Immers een deel van de verlagingen gaan geheel buiten den maatregel van dezen bewindsman om, omdat zij een gevolg zijn van de loondalingen. Ook de heer Joekes vestigde er de aandacht op, dat het hier een wijziging van de steunnormen betrof. Want deze wijziging bestaat niet uitsluitend in een verlaging van de normen. Aan den anderen kant hebben de heeren Kupers, Amelink en Albarda erop gewezen, dat het resultaat toch zou zijn een verlaging van het totaal bedrag, dat aan werklozen zal worden uitgekeerd. Dit behoefde overigens niet aangetoond te worden, daar immers het doel van dezen maatregel is de lasten van de Overheid uit hoofde van de steunuitkeeringen te verminderen.

De Minister van Sociale Zaken heeft duidelijk naar voren laten komen, dat er drie elementen bij dezen maatregel moeten worden onderscheiden. Het eerste element is, zooals reeds gezegd, de loondaling. Het feit, dat er een marge noodig is tusschen loon en steunbedrag, zal wel door niemand worden bestreden.

Hieruit vloeit voort, dat de gang van zaken ernstige schaduwzijden heeft voor de grootste gezinnen en de gezinnen met de laagste loonbasis, omdat deze gezinnen met zeer weinig bijrekening voor kindertoeslag reeds aan hun maximum zijn, terwijl het maximum zelf ook zoo laag ligt, omdat het loon zoo laag is. Bij de uitkeeringen moet men n.l. onderscheiden: 1. het grondtarief; 2. de kindertoeslag; 3. het maximum percentage van het loon, dat men kan bereiken. Tot dusverre was 65 pCt. van het loon het maximum van de uitkeering¹⁾. Daar de Minister voor Twente een gemiddeld loon van f 20,— aanneemt, hetgeen f 13,— als maximum steunbedrag beteekent, is het duidelijk, dat het grondtarief van

¹⁾ Voor uitgetrokkenen met gezinnen van meer dan zes personen is het maximum percentage 70.

f 13,— dat bestond, — het grondtarief varieert tusschen f 13,50 en f 7,— — niet is te handhaven, omdat dan iemand zonder kinderen reeds aan zijn maximum is.

En daar de bedoeling van den Minister is, om gezinnen met veel kinderen een hooger bedrag toe te kennen dan gezinnen met weinig kinderen, moesten de normen dus veranderd worden. En deze verandering beteekent niet voor ieder een verlaging. De Minister heeft in verband hiermede de volgende voorbeelden gegeven.

Een gezin van f 18,— loonbasis met 1 kind kreeg f 11,70 toen er nog niets gedaan was; nu krijgt het f 12,86. Een gezin met een loonbasis van f 20,— en 3 kinderen kreeg f 13,—; nu f 14,33. Een gezin met een loonbasis van f 18,— en 10 kinderen kreeg f 12,60; nu f 15,—.

Het derde element en dat is tenslotte het belangrijkste betreft de draagkracht der kassen van de gemeenten en het Rijk. In 1933 hebben het Rijk en de gemeenten f 122,8 miljoen voor steunverlening en werkverschaffing uitgegeven. Indien men er nog enkele posten bijtelt, met name den toeslag op de werklozenkassen, komt men zelfs tot f 140 miljoen. Het is duidelijk, dat deze bedragen thans niet meer kunnen worden opgebracht. Weliswaar werd er van socialistische zijde op gewezen, dat er nog nieuwe bronnen zijn aan te boren om de inkomsten op te voeren, maar de Minister heeft er terecht op gewezen, dat wij moeten voorkomen, dat een ontwijking van onze staatsfinanciën intreedt.

De Minister heeft dan ook reeds medegedeeld, dat het de grootste inspanning zal vereischen om de begroting voor 1935 in evenwicht te brengen. Hoewel de Minister uiteraard geen gedetailleerde mededeelingen kan doen, wees hij erop, dat een aantal posten zeer belangrijk zal moeten worden verlaagd en dat het volstrekt is uitgesloten, dat eenige post met een enigszins aanzienlijk bedrag kan worden verhoogd.

Het is te betreuren, dat degenen, die thans de oppositie voerden, het vraagstuk niet op den langen duur willen zien. Want tegenover het voordeel van een momenteele verbetering van de positie van de werklozen, zouden toch na enkele jaren maatregelen noodig zijn, die nog veel ernstiger gevolgen met zich zouden brengen. Daarom zijn de maatregelen, die de Minister moet nemen — en wie, zal hem uit zijn geschriften en woorden kennende, durven beweren, dat het hem zelf geen leed heeft gedaan — uiteindelijk in het belang van de werklozen zelf doorgevoerd.

Bovendien moet dit vraagstuk ook gezien worden vanuit de monetaire politiek van de Regeering. De daling van de kosten van levensonderhoud sedert 1929 rechtvaardigde eveneens een wijziging van de steunuitkeeringen. Van 1929 tot 1932 is het leven ook voor de werklozen aanzienlijk goedkooper geworden, daarna zullen de kosten van levensonderhoud iets zijn gestegen. In elk geval zouden wij ons zeer moeten vergissen, indien de reële koopkracht van de uitkeeringen, ook na de verlaging, die voor een groot deel van de werklozen heeft plaats gevonden, in het meerendeel der gevallen kleiner zou zijn dan in 1929. Er bestaan helaas geen statistieken omtrent de kosten van levensonderhoud van werklozen, die van arbeidersgezinnen wijzen in elk geval niet in die richting.

Het is zoo jammer, dat men bij het vraagstuk van loonen en werkloosheidsuitkeeringen steeds rekent met de nominale bedragen. In een tijd van hevige deflatie, zoals wij thans doormaken, is het zeer noodzakelijk den nadruk te leggen op de reële koopkracht van den Gulden. Het komt ons voor, dat de Minister nog sterker had gestaan in zijn verdediging, indien ook dit punt duidelijk naar voren was gebracht.

v. d. V.

De stabilisatie van het Pond Sterling

In de achter ons liggende weken heeft zich in de kolommen van *The Times* een belangwekkende polemiek voltrokken over de vraag, of Engeland al dan niet tot een vaste goudbasis van het Pond Sterling zou moeten terugkeeren. Het debat begon in het nummer van 4 April jl. met een gemeenschappelijk schrijven van Sir Geoffrey Clarke en eenige anderen, die „have come to the conclusion that gold is not essential as the basis for the issue of national money, and that nations should not be under obligation to make payments internationally with gold. A system must, in our view, be established under which the issue and recall of currency and credit will be regulated on a rational, national, and scientific basis, so that the correct number of money-tokens shall be available to consumers to enable them to enjoy the output of production”. Slechts langs dezen weg zal zich, aldus de stellers van dit schrijven, de paradoxale toestand laten oplossen, dat de wereld leeft in armoede, terwijl er feitelijk van alles zeer overvloedig geproduceerd wordt. Daarom verlangden zij een parlementair onderzoek van deze vraagstukken. De Redactie van *The Times* betwijfelde, of na het Macmillan Rapport aan dit laatste behoefte zou bestaan, doch merkte anderzijds op, dat „there can be no doubt that the issues raised in the letter are worthy of serious, unprejudiced and searching discussion”.

Een groot aantal ingezonden stukken, waarin o.a. Sir Henry Deterding het weder opnam voor het bimetalisme, gaf blijk van het levendig interesse in deze zaak. De Redactie van het blad heeft de discussie blijkbaar laten samenvatten door een tweetal harer medewerkers. In het nummer van 9 April komt een uitvoerige beschouwing voor onder het hoofd „A Case against Gold”. Later verscheen in het nummer van 27 April een artikel van een anderen correspondent, getiteld „The Case for Gold”. Van beide artikelen moge hier een korte samenvatting volgen.

* * *

De tegenstander van den gouden standaard acht herstel van dit stelsel uitgesloten. Om te beginnen zullen alle landen, die het goud verlieten, bij het vaststellen van een nieuwe goudbasis een „gunstige” pariteit willen hebben. Dat is al aanstonds niet mogelijk voor allen tegelijk. Gesteld echter, dat het vaststellen van de pariteiten gelukt, dan zal de eenzijdig verdeelde goudvoorraad moeten worden herverdeeld. Dat eischt echter leeningen van Amerika en Frankrijk aan landen met een relatief tekort aan goud. Het is twijfelachtig, of deze landen bereid zullen zijn om dergelijke leeningen aan zwakke debiteuren te verstrekken. Indien het echter gebeurt, dan zouden de crediteuren bereid moeten zijn om betaling van rente en aflossing in den vorm van goederen te aanvaarden, hetgeen al evenzeer dubieus is. Worden echter geen goederen aanvaard, zoo zal de afbetaling in goud hebben te geschieden. Dat zou dan in de crediteurenlanden tot expansie van de geldcirculatie en tot verheffing van het prijsniveau moeten leiden, indien de regelen van den gouden standaard in acht worden genomen. Ook dit is dubieus. Maar gesteld, dat het geschiedt en dat bijv. in de Vereenigde Staten de prijzen op grond van goudinvoer omhoog gaan, dan zou dat al weder volgens de regelen der kunst moeten leiden tot meer invoer van goederen in de Ver. Staten. Dit zal echter onvermijdelijk voeren tot meer protectie daar te lande, met het resultaat, dat betaling toch in goud zal hebben te geschieden, maar uiteindelijk onmogelijk wordt. Het gevolg is dan, dat het aanvankelijk verstrekte crediet niet meer als een solide uitzetting is te beschouwen en dat het geheele systeem opnieuw in elkaar zakt. Dit alles komt voort uit deze verkeerde mentaliteit, dat het een nadeel is om van het buitenland goederen te ontvangen en dat men er zooveel mogelijk naar moet

streven om uit te voeren en niet in te voeren; m.a.w. het is de oude mercantilistische dwaalleer, waartegen deze schrijver zich wendt. Onder de gegeven omstandigheden is er niet de minste kans op herstel van den gouden standaard: „Not only is the international gold standard system demonstrably unscientific and unsound, but there is not the remotest prospect of its restoration.”

De oplossing zoekt de schr. blijkbaar in de richting van het voorstel, in Juni 1932 door de Londensche Kamer van Koophandel gedaan. Volgens dit voorstel zouden de onderscheiden pariteiten geheel los van het goud worden vastgesteld, terwijl de geheele regeling van de buitenlandsche betalingen over de centrale banken zou loopen, die de vorderingen en schulden tegen elkander zouden afrekenen in een Central Bankers' Clearing House.

Thans het artikel van den voorstander van den gouden standaard. Deze meent, dat de gouden standaard geruimen tijd bevredigend heeft gefunctioneerd, dat de algemeene wensch bij de voorbereiding van de Londensche Wereldconferentie in de richting van herstel van den gouden standaard ging, dat er momenteel reeds een bevredigende feitelijke stabiliteit bereikt is na de voorloopige stabilisatie in de Vereenigde Staten, en dat het een „parody of the facts” is te meenen, dat de onderscheiden landen er alle naar zouden streven om een „gunstige” pariteit te verkrijgen.

„All nations do not require new parities which will give them a visible favourable balance of trade. They require a price level which will bring prices and costs into equilibrium and will in the process equate their balance of payments, but the balance of payments covers both visible and invisible items. Creditor countries will normally exhibit an unfavourable balance of visible trade and will also be importing the securities of debtor countries. Unless foreign lending by the creditor countries is in due course resumed it will be impossible for the resources of men and material possessed by the creditor countries to be fully employed.”

Het is nog niet mogelijk gebleken om een stelsel uit te denken, dat beter voldoet dan de gouden standaard. Het plan van de Londensche Kamer van Koophandel verwerpt de schr., en wel op dezen grond, dat het prijsniveau in de verschillende landen zou wisselen en daardoor de los van het goud vastgestelde pariteiten noodwendig zou verstoren. Juist het streven naar een gunstige pariteit, waarvan de tegenstander van den gouden standaard is uitgegaan, zou dit plan in de war sturen en leiden tot een wedloop in valuta-depreciatie.

Niet het geldwezen is schuld aan de huidige crisis, maar de verkeerde internationale politiek in het algemeen en die op economisch gebied in het bijzonder. Voor goede toepassing van een internationalen standaard zou een herziening van de Amerikaansche handelspolitiek noodig zijn.

„When, however, by whatever means it chooses, each country has succeeded in producing equilibrium between its level of prices and costs there is nothing to prevent the reversion to and the successful working of the international gold standard. Countries will in due course realize that only by the international trade can employment and prosperity be maintained.”

Belangrijke voorbereidende stappen zijn hiertoe reeds gedaan. Zoo wijst de schr. op de versterking der goudvoorraden als gevolg van de devaluatie van verschillende geldeenheden en vooral op het feit, dat er een merkbaar „development of knowledge of the duties of monetary authorities” is geweest, waarbij de schr. opmerkt, dat ook de Wereldconferentie tot de erkenning heeft geleid, „that Central Banks in addition to their national task had also to fulfil a task of international character”.

Zoo acht de schr. het dan ook een volstreekte misvatting, dat de dagen van den gouden standaard geteld zouden zijn. Een parlementair onderzoek van de zaak kan slechts hopelooze verwarring stichten. Voor een onmiddellijk herstel gevoelt de schr. echter niet; dit blijkt uit de volgende woorden, waarmede hij zijn artikel besluit:

„So long as the United States remain in the process of currency experimentation and an understanding between leading financial centres is precluded it is impossible to contemplate a definite relinking of the pound to gold, and in the circumstances the most prudent course at the moment appears to lie in the maintenance of a flexible stability, if this phrase may be used, associated with such measures as are feasible in the nature of the provision and utilization of ample credit for the stimulation of internal and export trade.”

* * *

Kennelijk heeft men in den schrijver van het laatste artikel iemand te zien, die zich tot tolk heeft gemaakt van de leiders der huidige Engelsche monetaire politiek. Wij zullen thans niet uitvoerig ingaan op het pro- en contra-debat in *The Times*. Wel echter willen wij een enkele opmerking maken naar aanleiding van het artikel van 27 April. Het is volkomen juist, dat het plan om alle pariteiten buiten het goud om te fixeeren en dan verder te vertrouwen op de werking van het internationale clearing-house, bezwaren ontmoet; ook mag worden aangenomen, dat de gouden standaard bevredigend kan fungeeren, als alle landen een verstandige economische politiek voeren en hun kostprijs bij het algemeen prijsniveau hebben aangepast. Een open vraag is het echter, of men ook maar eenigen waarborg heeft, dat aan deze voorwaarden zal worden voldaan. Voor vele landen is het vrijwel onmogelijk om zonder devaluatie te geraken tot de aanpassing van kosten en prijzen, die hier zoo gemakkelijkweg verondersteld wordt. En wie zich de illusie maakt, dat de onderscheiden Regeeringen en centrale banken uit de huidige crisis voldoende geleerd zouden hebben en voortaan bezielde zouden zijn met den ernstigen wil om internationaal tot samenwerking te komen en dezen wil ook in daden om te zetten, zoo noodig ten koste van zekere offers van hun eigen land, die geeft blijk al heel gemakkelijk onder den indruk te komen van zekere phraseologieën, maar de werkelijkheid niet te zien. Inderdaad, men kan den gouden standaard vandaag aan den dag herstellen in de landen, die hem verlaten hebben, maar zij zullen niet den minsten waarborg hebben, dat het spel van afwisselende inflatie en deflatie dan niet opnieuw beginnen zal, zooals het zich heeft afgespeeld na den terugkeer tot het goud in 1925. In alle betoogen ten gunste van het herstel van het goud, welke ons den laatsten tijd onder oogen kwamen (o.a. ook in het bekende Memorandum van Prof. Gregory ten behoeve van de I.K.K.) wordt dit punt in het midden gelaten; en juist hier ligt de moeilijkheid van het geheele vraagstuk. Het gaat niet aan daar omheen te draaien!

G. M. V. S.

Koffie-statistiek over April 1934.

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in April de aanvoer geweest is als volgt:

	1934	1933	1932
	bn.	bn.	bn.
in Europa	1.318.000	1.045.000	1.056.000
„ Ver. Staten van Amerika	909.000	1.004.000	888.000
Totaal	2.227.000	2.049.000	1.944.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste vier maanden van het jaar bedroegen 9.615.000 balen tegen 7.906.000 balen verleden jaar en 8.224.000 balen in 1932.

De Afleveringen in April waren:

	1934 bn.	1933 bn.	1932 bn.
in Europa	911.000	963.000	946.000
„ Ver. Staten van Amerika	1.043.000	1.035.000	1.004.000
Totaal....	1.954.000	1.998.000	1.950.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste vier maanden van het jaar waren 8.766.000 balen tegen 7.471.000 balen verleden jaar en 8.092.000 balen in 1932.

Vanaf 1 Juli tot 30 April waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen 20.545.000 balen tegen 16.637.000 balen in 1932/33 en 19.432.000 balen in 1931/32, terwijl de Afleveringen bedroegen 19.649.000 balen tegen 18.012.000 balen in 1932/33 en 19.057.000 balen in 1931/32.

De zichtbare voorraad was op 1 Mei in Europa 3.091.000 balen tegen 2.684.000 balen op 1 April. In Amerika bedroeg hij 891.000 balen tegen 1.025.000 balen op 1 April. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 Mei 3.982.000 balen tegen 3.709.000 balen op 1 April. Hij bedroeg op 1 Mei 1933 — 3.170.000 balen en op 1 Mei 1932 — 4.186.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 Mei 8.599.000 balen tegen 8.113.000 balen op 1 April en 6.244.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Brazilië, waarvan de cijfers van 1 Mei en 1 April nog niet bekend zijn, doch die op 1 Mei 1933 bedroegen 17.487.000 balen).

Het suikerverbruik in Europa.

F. O. Licht publiceert de volgende cijfers betreffende de consumptie van suiker in Europa gedurende het halfjaar September/Februari:

	1933/34 tons	1932/33 tons	1931/32 tons
Duitschland	700.973	691.409	677.423
Tsjecho-Slowakije	181.569	178.387	192.295
Oostenrijk	93.567	88.116	106.682
Hongarije	42.951	39.394	37.538
Frankrijk	560.514	575.540	496.161
België	119.499	121.200	107.572
Nederland	148.233	154.472	158.352
Zweden	129.076	113.959	135.189
Polen	149.125	144.489	163.627
Italië	158.164	155.177	167.627
Spanje	151.013	141.740	153.354
Engeland	1.132.640	1.064.720	1.193.411
	3.567.324	3.468.603	3.589.231

Voor het halfjaar 1933/34 beteekent dit vergeleken met het halfjaar 1932/33 eene vermeerdering van 2.9 pCt.

Koffievernietiging in Brazilië.

Van den Nationalen Koffie-Raad in Brazilië is bericht ontvangen, dat de cijfers omtrent de vernietiging zijn herzien, waaruit gebleken is, dat de totale

vernietigde hoeveelheid vanaf het begin in 1931 tot 15 April 1934 bedragen heeft 26.561.000 balen, en wel:

8.131.000 balen koffie te Santos
2.117.000 „ „ „ Rio de Janeiro
755.000 „ „ „ Victoria
15.364.000 „ „ „ in Sao Paulo
194.000 „ „ „ Paranagua.

In de tweede helft van April werden vernietigd 249.000 balen, doch de bijzonderheden daarvan zijn nog niet bekend.

INGEZONDEN STUKKEN.

RUBBER-RESTRICTIE.

Men schrijft ons:

Hetgeen de Heer Haccoû in zijn zeer lezenswaardig artikel in Uw nummer van 2 dezer met betrekking tot de inlandsche productie te berde heeft gebracht, brengt vooral de vraag naar voren, of het plan voor de inlandsche producenten aantrekkelijk zal blijken.

Als ik mij niet zeer vergis, heeft de Regeering destijds het aanplanten van rubber door de inlandsche planters zeer aangemoedigd, en daaruit zou voor haar een zekere moreele verplichting ontstaan, om een terugkeer op dien weg thans voor deze planters evenzeer aantrekkelijk te maken. Ik meen, dat dit mogelijk zou kunnen zijn, door het opkopen, vanwege de Regeering (met steun van de Europeesche planters), van een zeker aantal gerooide rubberboomen, afkomstig van inlandsche aanplantingen, welke boomen aan zekere, door specialiteiten vast te stellen eischen, zouden moeten voldoen. De Chineesche handelaars zouden zich vermoedelijk dadelijk daarmee bezighouden, en dure regeeringscontrole zou overbodig zijn, daar het te doen zou zijn om een zeker vast te stellen maximum aantal gerooide boomen. Weliswaar zouden de planters op de plaats der gerooide boomen vermoedelijk jonge boomen planten, maar die komen eerst na circa 5 jaren in aanmerking voor de productie. Dat is wellicht juist de periode, die men noodig heeft om de bestaande moeilijkheden te boven te komen. Een Engelsche planter, wien ik dit plan voorlegde, antwoordde, dat het niet verantwoord ware, de productie-middelen te doen verdwijnen¹⁾. Doch daar onmiddellijk *nieuwe* aanplant wel hoogst waarschijnlijk is, kan hiervan geen sprake zijn, mits men een zeker maximum voor den opkoop vaststelt, en wel van jaar tot jaar, niet voor een reeks van jaren ineens, teneinde te veel rooien in een jaar te voorkomen en te riskant te maken voor de opkoopters.

Waar men ten onzent het *principe* van kunstmatige vermindering van den veestapel reeds aanvaard heeft, kan er t.o.v. de inlandsche rubberaanplantingen evenmin een *principieel* bezwaar bestaan.

Misschien wil de Heer Haccoû dit voorstel van eenig commentaar voorzien?

¹⁾ Dit is echter eenige jaren geleden, toen de toestand nog veel beter, of liever minder slecht was dan thans.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	29 Apr.-5 Mei 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	29 Apr.-5 Mei 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	33.668	463.893	388.873	—	19.009	11.670	482.902	400.543
Rogge	16.172	173.052	155.928	1.200	12.757	1.365	185.809	157.293
Boekweit	1.255	8.464	10.078	—	—	25	8.464	10.103
Maïs	5.207	349.217	377.838	4.318	79.207	85.745	428.424	463.583
Gerst	8.887	145.000	112.630	—	23.845	10.196	168.845	122.826
Haver	4.038	56.409	69.680	153	1.503	1.548	57.912	71.228
Lijnzaad	5.906	96.427	103.599	3.094	105.820	134.471	202.247	263.667
Lijnkoek	650	38.569	24.091	—	25	—	38.594	24.091
Tarwemeel	569	6.659	8.228	107	970	3.099	7.629	11.327
Andere meelsoorten	1.922	21.221	20.542	70	2.462	3.934	23.683	24.476

Naschrift. Inzenders plan is niet nieuw; het heeft het bezwaar, dat de geldmiddelen en van het Gouvernement en van de rubberondernemingen over het algemeen zeer weinig florissant zijn, terwijl ondanks de offers, die gebracht zouden worden, het practisch geen ander resultaat zou hebben, dan dat er wat geld allereerst onder de opkoopters, dan ook onder de bevolking zou worden gebracht, indien zij zich de moeite van het omkappen wilden getroosten. Op de huidige productie-capaciteit zal het geen invloed hebben, tenzij het op zeer groote schaal zou geschieden (en wie zou dat betalen?), aangezien slechts een deel der tuinen wordt getapt.

En is het dan niet een der heerlijke dwaasheden van onzen tijd om die boomen, welke een reële economische functie hebben, te doen verdwijnen ten bate van duurder werkende producenten?

Inzender moet toch nooit vergeten, dat wij, ondanks verschillende rapporten, practisch nog steeds niet met nauwkeurigheid weten, hoe groot de gezamenlijke bevolkingstuinen zijn en welke bij bepaalde prijzen kunnen worden getapt; wij weten slechts, dat een deel der tuinen het product van den uitvoer geeft en dat er nog een veel grooter deel onaangepapt blijft.

Productiebeperking bij de bevolkingsrubber komt automatisch, indien de prijs maar laag blijft; de bevolking werpt zich dan op andere bronnen van inkomsten; langs dezen weg zoekt ook het uitvoerrecht de beperking.

De moreele verplichting voor het Gouvernement, dat inderdaad het planten van hevea's door de bevolking heeft aangemoedigd, zie ik niet; de bevolking heeft er in de jaren 1924 en volgende inderdaad reeds groote baten van gehad.

J. F. H.

DE RECHTERLIJKE BESLISSING INZAKE DE GOUD-CLAUSULE VAN DE „BATAAFSCHE”.

De Heer F. Hausdorff schrijft ons:

Gaarne zou ik het volgende onder Uw aandacht willen brengen.

In het nummer 947 der E.-S. B. van 21 Februari jl. worden de overwegingen vermeld van het vonnis der Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage, inzake de betaling van de Dollar-obligaties met goudclausule van de N.V. Bataafsche Petroleum Mij.

In tegenstelling met de uitspraak van genoemde rechtbank, wil het mij voorkomen, dat volgens de Public Resolution No. 10, 5 Juni 1933 goedgekeurd, betaling op goud-basis voor obligaties als b.v. die der „Bataafsche” heel wel mogelijk is, hetgeen moge blijken uit het feit, dat de diverse Amerikaanse betaalkantoren coupons en uitgelote stukken van Fransche leeningen, in goud-Dollars luidende, met een premie betalen (op goud-basis). Dit wordt o.a. bevestigd door het volgende communiqué van het Fransche Ministerie van Financiën van 28.4.1934:

„Les porteurs des coupons échéant le 1er Mai 1934 des emprunts extérieurs 6 % 1919—1934 des villes de Bordeaux, Lyon et Marseille, qui désirent encaisser leurs coupons en France, pourront jusqu'à nouvel avis les présenter à la Banque de Paris et des Pays-Bas, qui les paiera à raison de francs français 25.52 par dollar. En conséquence, le coupon No. 29 des dits emprunts sera mis en paiement le 1er mai 1934 à raison de francs français 76.55 par coupon de 3 dollars; francs français 382.80 par coupon de 15 dollars; francs français 765.60 par coupon de 30 dollars.

Le coupon numéro 29 sera également payable dans les bureaux de MM. Kuhn Loeb & Cie, à New-York, le premier mai ou après cette date, en monnaie américaine pour un montant équivalent à la valeur nominale du coupon en dollar calculé au cours de 25.52 par dollar, sur la base du cours acheteur des changes à Paris au moment de la présentation du coupon.”

OVERZICHT VAN DE INDISCHE MIDDELEN. (In Gulden).

Omschrijving	1/2 raming 1934	Januari 1934	Januari 1933
Belastingen.			
Pachten	4	7	6
Invoerr. incl. Landsgoed.	4.775	3.631	4.085
Uitvoerr. incl. Landsgoed.	150	212	143
Accijns op gedistilleerd ...	50	60	44
„ „ bier	22		
„ „ petroleum	2.333	2.625	2.016
„ „ lucifers	333	223	309
„ „ tabak	1.500	660	396
	583	755	—
Andere ontv. I. U. en A. ...	15	23	16
Statistiekrecht	167	146	159
Personeele belasting	307	196	235
Inkomstenbel. en Crisish.	4.042	2.304	2.693
Vennootschapsbelasting ..	592	732	609
	70	—	—
Vermogensbelasting	67	75	138
Verponding	500	1.678	1.586
Recht van openb. verkoop.	187	32	399
Zegelrecht	642	677	613
Oversch. van vaste goed.	167	186	123
Recht v. succ. en overgang	29	23	18
Vergunning speeltafels ...	6	11	11
Slachtbelastingen	387	443	471
Bijzondere bel. buitengew.	7	6	7
Hoofdgeld	7	4	3
Landelijke inkomsten	3.200	1.065	1.069
Belasting op loterijen	86	101	101
Motorbelasting i. d. B. Gew.	75	12	—
Motorvoertuigenbel.		46	57
Java en Madoera	33		
Opgeheven belastingen ...	Memorie	1	4
Totaal	20.336	15.934	15.311
Monopolies.			
Opium excl. opiumfabriek	1.001	953	1.201
Pandhuizen	1.167	960	1.326
Zout	1.417	1.446	947
Totaal	3.585	3.359	3.474
Producten.			
Kina en Thee	68	18	3
Landscaoutchoucbedrijf ..	184	166	56
Boschwezen	654	374	434
Banka-tin	1.660	2.688	1.051
Steenkolen	431	371	275
Totaal	2.997	3.617	1.819
Bedrijven.			
Havenwezen	977	3.473	2.917
Baggerdienst	180	164	177
Waterkracht en Electricit.	250	230	235
Landsdrukkerij	108	102	88
Post-, Telegr.- en Teldienst	2.304	1.939	2.167
Spoor- en Tramwegen	3.000	2.917	3.102
Totaal	6.819	8.825	8.686
Diverse middelen.			
Winsttaandeel „Billiton” ..	Memorie	—	—
Winsttaandeel Jav. Bank ..	42	—	—
Afstand van grond	233	1.177	948
Mijnconcessies	437	46	65
Boeten en verbeurdverkl.	94	74	84
Leges en salarissen	39	31	36
Heff. t.z.v. gesl. werkover.	9	5	6
Opbrengst d. Weeskamers	54	72	65
Kadastrer	27	27	31
Ontv. Gevangeniswezen ..	256	179	222
Afkoop heerdienst. B.G.	250	78	129
Schoolgelden	393	470	486
Ontv. ziekeninricht. enz. ..	79	68	47
IJK van maten en gew. ..	48	23	31
Verk. en verh. van huizen	155	172	151
Ontv. waterleidingen ...	46	35	27
Bakengelden	187	178	196
Loodsgelden	217	235	222
Allerlei	199	329	85
Totaal	2.765	3.199	2.831
Recapitulatie.			
Totaal belastingen	20.336	15.934	15.311
„ monopolies	3.585	3.359	3.474
„ producten	2.997	3.617	1.819
„ bedrijven	6.819	8.825	8.686
„ diverse middelen ..	2.765	3.199	2.831
Totaal generaal	36.502	34.934	32.121

STATISTIEKEN.

BANK DISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels. 2 1/2 19 Sept. '33	Lissabon ... 5 1/2 8 Dec. '33
Bk. Bel. Binn. Eff. 3 19 Sept. '33	Londen ... 2 3/4 30 Juni '32
Vrsch. in R.C. 3 19 Sept. '33	Madrid ... 6 26 Oct. '32
Athene ... 7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 1 1/2 1 Feb. '34
Batavia ... 4 1/2 16 Aug. '33	Oslo ... 3 1/2 22 Mei '33
Belgrado ... 7 9 Febr. '34	Parijs ... 3 8 Feb. '34
Berlijn ... 4 22 Sept. '32	Praag ... 3 1/2 25 Jan. '33
Boekarest ... 6 5 Apr. '33	Pretoria ... 3 1/2 15 Mei '33
Brussel ... 3 26 Apr. '34	Rome ... 3 11 Dec. '33
Budapest ... 4 1/2 17 Oct. '32	Stockholm ... 2 1/2 1 Dec. '33
Calcutta ... 3 1/2 16 Feb. '33	Tokio ... 3.65 2 Juli '33
Dantzig ... 3 6 Mei '33	Weenen ... 5 23 Mrt. '33
Helsingfors ... 4 20 Dec. '33	Warschau ... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen ... 2 1/2 1 Dec. '33	Zwits. Nat. Bk. 2 22 Jan. '31

OPEN MARKT.

Data	1934				1933		1932		1914	
	5 Mei	30 April	23/28 Apr.	16/21 April	1/6 Mei	2/7 Mei		20/24 Juli		
Amsterdam Partic. disc.	1 3/4	1 3/4-2 1/4	2 1/8-1/4	2-1/16	7/8-1 1/4	5/8-1 1/16	3 1/8-3/16			
Londen Daggeld...	3/4-1	3/4-1	3/4-1	3/4-1	1/4-1	3/4-2	1 3/4-2			
Berlijn Daggeld...	4 1/2-5 1/2	4 1/2-5 1/4	4-5 1/8	4-5 1/4	4 1/2-6	5 1/2-6 1/2	—			
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	1	2 1/2-3/4	1 3/4-2 1/2			

1) Koers van 4 Mei en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
1 Mei 1934	1.46 3/4	7.53 1/4	58.11 1/2	9.74 1/2	34.50	100 1/8
2 " 1934	1.47 1/16	7.51 1/8	58.13	9.74 1/2	34.48	100 3/8
3 " 1934	1.47	7.53 1/8	58.12	9.74 1/2	34.48 1/2	100 3/8
4 " 1934	1.47 1/16	7.53	58.10	9.74 1/2	34.47	100 3/8
5 " 1934	1.47 1/16	7.52 1/2	58.10	9.74 1/2	34.47	100 3/8
7 " 1934	1.47 1/16	7.52 1/2	58.09	9.74 1/2	34.47 1/2	100 3/8
Laagste d.w.)	1.46 1/2	7.50	58.07 1/2	9.74	34.42 1/2	100
Hoogste d.w.)	1.47 1/2	7.54 3/4	58.20	9.75	34.55	100 1/4
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag *)	Boekarest *)	Milaan **)	Madrid **)
1 Mei 1934	47.84 1/2	—	6.14	1.48	12.57	20.19
2 " 1934	47.88	—	6.14	1.47 1/2	12.56 1/2	20.17 1/2
3 " 1934	47.88 1/2	—	6.14	1.48	12.56 1/2	20.17 1/2
4 " 1934	47.87 1/2	—	6.14	1.48	12.56	20.17 1/2
5 " 1934	47.86	—	6.14	1.48	—	—
7 " 1934	47.84	—	6.15	1.48	12.57	20.17 1/2
Laagste d.w.)	47.77 1/2	—	6.10	1.45	12.52 1/2	20.10
Hoogste d.w.)	47.90	28.—	6.17 1/2	1.50	12.62 1/2	20.30
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors *)	Buenos Aires *)	Montreal 1)
1 Mei 1934	38.82 1/2	33.65	37.82 1/2	3.34	35 1/4	1.47
2 " 1934	38.80	33.60	37.80	3.34	34 5/8	1.47 1/4
3 " 1934	38.85	33.67 1/2	37.85	3.34	34 3/8	1.47 1/4
4 " 1934	38.85	33.65	37.85	3.34	34 5/8	1.47 1/2
5 " 1934	38.82 1/2	33.65	37.82 1/2	3.34	34 5/8	1.47 1/2
7 " 1934	38.90	33.65	37.85	3.34	34 5/8	1.47 3/4
Laagste d.w.)	38.50	33.35	37.50	3.30	33 3/4	1.46 1/2
Hoogste d.w.)	39.10	33.90	38.10	3.37 1/2	35 1/4	1.48 3/4
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 1/2	2.4878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
1 Mei 1934	5,11 1/4	6,63	39,62	68,05
2 " 1934	5,12 1/8	6,63 1/4	39,62	68,01
3 " 1934	5,12 1/8	6,63	39,55	68,05
4 " 1934	5,11 3/8	6,63	39,55	68,05
5 " 1934	5,12	6,63 1/4	39,59	68,07
7 " 1934	5,10 1/4	6,62	39,52	67,94
8 Mei 1933	3,94 1/8	4,59 1/8	27,75	46,95
Muntpariteit..	4,86	3,90 1/8	23.81 1/4	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	21 Apr. 1934	28 Apr. 1934	30 Apr./5 Mei '34	5 Mei 1934
Alexandrië..	Piast. p. £	97 3/4	97 3/4	97 3/8	97 1/8
Athene	Dr. p. £	535	533	530	533
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
Budapest...	Pen. p. £	17 1/2	17 1/2	17 1/2	17 1/2
Buenos Aires	d. p. \$	26 1/8	25 3/4	24 1/8	25 1/4
Calcutta	Sh. p. rup.	1/63 1/32	1/63 1/32	1/6 1/16	1/6 1/8
Constantin..	Piast. p. £	630	630	627	630
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/6	1/5 1/8	1/4	1/5 1/4
Kobe	Sh. p. yen	1/2 1/16	1/2 1/16	1/2 1/16	1/2 1/16
Lissabon	Escu. p. £	110	110	109 3/4	110 1/2
Mexico	\$ per £	18 1/2	18 1/2	18	19
Montevideo ..	d. per £	20 1/2	20	18	19 1/2
Montreal ..	\$ per £	5.13 1/4	5.12 1/2	5.09 1/4	5.13
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	4 3/16	4 3/8	4	4 3/16
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/4	1/3 3/8	1/2 1/4	1/3 1/4
Singapore ..	id. p. \$	2/45 1/32	2/45 1/32	2/4 1/16	2/45 1/32
Valparaiso 1).	\$ per £	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	27 1/8	27	26 1/4	27 1/4

ZILVERPRIJS
Londen 1) N.York 2)

1 Mei 1934..	—	41 3/4
2 " 1934..	18 1/16	42 3/8
3 " 1934..	18 3/4	42 3/4
4 " 1934..	18 5/8	42 3/4
5 " 1934..	18 3/4	42 7/8
7 " 1934..	19 1/16	43 1/4
8 Mei 1933..	19 1/8	35 3/8
27 Juli 1914..	24 1/16	59

GOUDPRIJS 3)
Londen

1 Mei 1934....	—
2 " 1934....	136/3 1/2
3 " 1934....	136/—
4 " 1934....	135/10
5 " 1934....	136/2
7 " 1934....	136/2
8 Mei 1933....	123/9
27 Juli 1914....	84/10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	23 April 1934	30 April 1934
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 22.939.778,07	f 13.367.982,49
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 231.563,44	" 1.307.271,56
Voorschotten op ultimo Maart 1934 aan de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en dergem. fondsbel., alsmede op de verlastingen en op de vermogensbelasting		
Voorschotten aan Ned.-Indië.....	" 7.981.020,44	" 7.981.020,44
Id. aan Suriname.....	" 270.700.455,21	" 271.638.535,02
Id. aan Curaçao.....	" 11.416.988,25	" 11.467.535,81
Kasvord. weg. creditverstr. afh. buiten.	" 4.383.390,27	" 4.359.650,27
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabeleien	" 106.053.883,68	" 106.353.053,73
Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1)	" 35.875.936,01	" 31.541.238,73
Vord. op andere Staatsbedrijven 1).....	" 11.651.128,90	" 12.899.391,14
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeld-leeningen aan gemeenten (saldo).....	" 49.123.432,15	" 49.476.932,15
Verplichtingen.		
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrool verstrekt	—	—
Schatkistbiljetten in omloop.....	f 455.983.000,—	" 455.983.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 37.370.000,—	" 37.370.000,—
Zilverbons in omloop.....	" 1.355.974,50	" 1.352.678,50
Schuld op ultimo Maart 1934 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede op de verlast. en op de verm. bel.		
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	" 9.012.404,41	" 9.326.792,51
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1) ..	" 107.448.636,28	" 102.268.578,76
Id. aan andere Staatsbedrijven 1) ..	" —	" —
Id. aan diverse instellingen 1) ..	" 97.056.303,83	" 97.145.374,45

1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	21 April 1934	28 April 1934
Vorderingen:		
Saldo Javache Bank.....	—	—
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	f 70.461.000,—	—
waaronder Muntbiljetten.....	—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	" 270.697.000,—	f 271.680.000,—
Schatkistpromessen	" 1.000.000,—	" 1.000.000,—
Schatkistbiljetten	" 10.705.000,—	" 10.705.000,—
Muntbiljetten in omloop.....	—	—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.....	" 1.614.000,—	" 1.612.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.....	" 1.855.000,—	" 1.844.000,—
Voorschot van de Javache Bank.....	" 7.116.000,—	" 6.476.000,—

SURINAAMSCH BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.					
Data	Metaal	Circulate	Andere opeidsch. schulden	Discont.	Div. rekeningen)
7 April 1934..	733	1.103	553	579	2.511
31 Mrt. 1934..	734	1.186	468	577	2.511
24 " 1934..	737	978	493	577	2.473
17 " 1934..	728	1.042	521	576	2.474
10 " 1934..	726	1.063	509	577	2.460
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluip. der activa.

STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns for GRANEN EN ZADEN (TARWE, ROGGE, MAIS, GERST, LIJNZAAD) and TUIJBOWWARTIKELEN (BLOEM-KOOL, KASKOM-KOMMERS, SALADE), and VLEESCH (RUND-VLEESCH, VARKENS-VLEESCH). Rows list years from 1925 to 1934 and months from Jan to Dec.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2. van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74 5/8 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 4) De jaargemiddelden zijn berekend uit de gemiddelde prijzen van April, Mei en Juni van het betreffende

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns for MINERALEN (STEENKOLEN, PETROLEUM, BENZINE) and TEXTIELGOEDEREN (KATOEN, WOL), and DIVERSEN (KOE-HUIDEN, KALK-SALPETER). Rows list years from 1925 to 1934 and months from Jan to Dec.

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 27 Apr. 3) 4 Mei. 4) 25 Apr. 5) 2 Mei. 6) 26 Apr. 7) 3 Mei. 8) 10 Apr. 9) 1 Mei. 10) 19 Apr.

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

Table with columns for ZUIVEL EN EIERN (Boter, Kaas, Eieren) and METALEN (Koper, Lood, Tin, IJzer, Gieterij-IJzer, Zink, Goud, Zilver). Rows list months from 1925 to 1934 with prices in various units.

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2. 3) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van Jan. 1928 Matting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64/5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 jaar. 9) 28 Apr. 7) 5 Mei. 8) 26 Apr. 9) 3 Mei. 10) 27 Apr.

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

Table with columns for BOUWMATERIALEN (Vurenhout, Steenen) and KOLONIALE PRODUCTEN (Cacao, Copra, Koffie, Rubber, Suiker, Thee). Rows list months from 1925 to 1934 with prices in various units.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnoteringen vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de depreciatie van den Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 7 Mei 1934.

Activa.			
Binnel. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 23.071.258,77 Bijbnk. " 286.995,72 Ag.sch. " 5.299.502,90	f	28.657.757,39
Papier o. h. Buitenl. in disconto	"		—
Idem eigen portef.	f 1.154.475,—		—
Af: Verkocht maar voor de bk.nog niet afgel.	"		1.154.475,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 102.522.448,41 ¹⁾ Bijbnk. " 7.297.133,22 Ag.sch. " 49.294.799,58	f	159.114.381,21 ¹⁾
Op Effecten	f 155.011.680,97 ¹⁾		—
Op Goederen en Spec.	" 4.102.700,24		159.114.381,21 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk	"		—
Munt, Goud	f 106.221.885,—		—
Muntmat., Goud	" 691.134.161,—		—
	f 797.356.046,—		—
Munt, Zilver, enz.	" 23.037.354,96		—
Muntmat., Zilver	"		820.993.400,96 ²⁾
Belegging 1/6 kapitaal, reserves en pensioenfonds	"		21.379.018,96
Gebouwen en Meub. der Bank	"		5.000.000,—
Diverse rekeningen	"		7.318.512,61
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	"		18.331.195,17
	f		1.061.948.741,30
Passiva.			
Kapitaal	f 20.000.000,—		—
Reservefonds	" 3.749.272,82		—
Bijzondere reserve	" 5.000.000,—		—
Pensioenfonds	" 8.781.995,—		—
Bankbiljetten in omloop	" 927.551.140,—		—
Bankassigatiën in omloop	" 103.222,38		—
Rek.-Cour. Het Rijk	f 8.639.934,18		—
saldo's: Anderen	" 82.856.664,14		—
Diverse rekeningen	"		91.496.598,32
	f		5.266.512,78
	f		1.061.948.741,30

Beschikbaar metaalsaldo f 414.345.755,85
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „ 1.035.864.390,—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 76.424.425,—
2) Waarvan in het buitenland „ 6.567.252,47

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opelsch. schulden	Beschkb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
7 Mei '34	106222	691.134	927.551	91.600	414.346	80
30 April '34	106721	685.022	954.596	93.859	398.337	78
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag-disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
7 Mei 1934	28.658	—	159.114	1.154	7.319
30 April 1934	29.269	—	183.630	1.154	15.764
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelsch. schulden	Beschkb. metaal-saldo
5 Mei '34 ²⁾	144.490		190.310	31.030	55.954
28 Apr.'34 ²⁾	144.580		186.120	32.820	57.004
7 Apr. 1934	113.334	32.177	194.188	27.787	56.721
31 Mrt. 1934	113.334	32.353	191.430	28.876	57.564
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
5 Mei '34 ²⁾	390	78.990		10.960	65
28 Apr.'34 ²⁾	280	76.860		10.640	66
7 Apr. 1934	295	9.298	49.749	10.996	66
31 Mrt. 1934	273	9.218	49.070	12.244	66
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
2 Mei 1934	192.142	378.509	72.724	5.346	9.779
25 Apr. 1934	192.091	373.704	77.467	5.282	10.621
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
2 Mei '34	89.329	7.840	116.211	36.297	73.633	45,9
25 Apr.'34	75.694	15.829	99.505	36.956	78.387	51,4
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
27 Apr.'34	75.756	563	14	6.759	1.053	3.016	3.200
20 „ '34	75.131	549	13	6.173	1.052	3.033	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort.k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Regk. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Particulieren
27 Apr.'34	5.973	2.299	81.502	308	1.716	14.199
20 „ '34	5.996	2.386	80.997	195	1.674	13.738
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHE RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
30 April 1934	205,0	39,3	6,8	3.139,6	139,6
23 „ 1934	219,3	27,8	5,8	2.792,5	71,3
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Regk.-Crt.	Diverse Passiva
30 April 1934	310,1	561,2	3.640,1	515,4	165,3
23 „ 1934	321,5	514,5	3.307,7	508,9	142,8
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 30,23 April 1934, resp. 53,68 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data 1934	Goud		Munt en diversen	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Regk. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen							Schatkist	Partic.
3 Mei	2.704	63	727	50	347	40	3.506	109	307	
26 Apr.	2.703	64	723	43	347	40	3.463	95	354	

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certificaten ¹⁾	„Other cash” ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
18 Apr.'34	4.508,5	4.477,0	224,8	40,5	13,5
11 „ '34	4.419,8	4.386,8	225,8	43,3	17,1

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
18 Apr.'34	2.430,3	3.029,6	3.900,9	146,4	68,3	—
11 „ '34	2.432,0	3.025,8	3.737,7	146,4	68,7	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59,06 cents werd gedevalueerd.

2) „Other Cash” does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
11 Apr.'34	7	8.310	9.301	2.588	17.865	4.424
4 „ '34	8	8.237	9.271	2.531	17.687	4.408

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.